

Plan för småbarnspedagogik Sibbo kommun

"Från idag mot framtiden"

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. En överblick till Sibbos plan för småbarnspedagogik	3
1.1 Barnets plan för småbarnspedagogik.....	4
1.2 Barnets vasu-stig från hemmet till skolan	5
2. Småbarnspedagogikens uppdrag och allmänna mål.....	6
2.1 Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken i Sibbo.....	6
2.2 Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lärtig	8
2.3 Börja din dag på skogsstigen – värdegrunden och särdragen i Sibbo.....	8
2.4 Synen på lärande	11
2.5 Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård.....	11
2.6 Mångsidig kompetens.....	12
Förmåga att tänka och lära sig	13
Kulturell och kommunikativ kompetens.....	13
Vardagskompetens.....	14
Multilitteracitet och digital kompetens	16
Förmåga att delta och påverka	17
3. Verksamhetskulturen	19
En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen	21
En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation	21
Delaktighet, likabehandling och jämställdhet	22
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet	25
Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil	25
3.1 Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken	28
3.2 Samarbete inom småbarnspedagogiken	30
Samarbete med vårdnadshavarna	30
Mångprofessionellt samarbete	32
Informationsmedling mellan aktörerna	33
4. Pedagogisk verksamhet och arbetssätten	34
4.1 Pedagogisk dokumentation	34
4.2 Mångsidiga arbetssätt	36
4.3 Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande	37
4.4 Lärområden	38
Mina många uttrycksformer	40
Jag och vår gemenskap.....	41
Jag utforskar min omgivning.....	43
Jag växer, rör på mig och utvecklas.....	45
4.5 Preciserar gällande språk och kultur	48
5. Stöd för barnets utveckling och lärande.....	50
6. Utvärdering och utveckling av verksamheten.....	55
6.1 Växelverkan mellan personalen och barnen	55
6.2 Planering, dokumentering, utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten.....	56
6.3.De pedagogiska lärmiljöerna	57
6.4 Ledningsarbetet på den pedagogiska verksamhetens nivå	57
6.5 Samspelet mellan barnen och atmosfären i gruppen	58
6.6 Interaktionen mellan de anställda och mångprofessionellt samarbete	59
6.7 Interaktionen mellan personalen och vårdnadshavarna.....	60
6.8 Årsklockan i planen för småbarnspedagogik.....	61
.....	61

1. EN ÖVERBLICK TILL SIBBOS PLAN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK

"Det finns bara två bestående gåvor vi kan skänka våra barn.
Den ena är rötter, den andra vingar!"
Hodding Carter

Utbildningsstyrelsen fattar beslut om grunderna för planen för småbarnspedagogik. På basis av dessa har man i Sibbo utarbetat en kommunspecifik plan för småbarnspedagogik, som binder samtliga aktörer som erbjuder kommunal småbarnspedagogik. Planen har godkänts både på finska och på svenska. Den omfattar daghemsverksamheten, familjedagvården, verksamheten inom den öppna småbarnspedagogiken samt skiftesvården.

Med hjälp av småbarnspedagogikens verksamhetsformer och anordnare bygger man tillsammans både fostringsgemenskapen för barnfamiljer i Sibbo och nätverk mellan olika aktörer. Vid utarbetandet av Sibbos plan för småbarnspedagogik har man beaktat alla existerande planer, såsom den lokala planen för förskoleundervisning, de gemensamma anvisningarna för inledande av dagvård samt anvisningarna och blanketterna för specialsmåbarnspedagogik. Förändringar i barnens uppväxtmiljö och småbarnspedagogikens verksamhetsmiljö lägger vikt på att öka barnens delaktighet inte bara i den egna barngruppen men också som en kommuninvånare i Sibbo.

Syftet med Sibbos plan för småbarnspedagogik är att göra grunderna i den nationella planen för småbarnspedagogik mer konkreta. Indrag i texten har märkts med färgbalkar. Dessa textdelar berättar om lokala riktlinjer som tillämpas i Sibbo till skillnad från nationella dokument. Sibbos plan för småbarnspedagogik fungerar som ett grunddokument som styr vardagen inom småbarnspedagogiken och främjar genomförandet av småbarnspedagogik på ett enhetligt sätt i hela kommunen. Planen för småbarnspedagogik (vasu) styr bl.a. den pedagogiska verksamheten som genomförs inom småbarnspedagogiken samt planeringen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten.

Aktörerna som erbjuder privat verksamhet ansvarar själva för att de förpliktande nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik beaktas i verksamheten. Skyldigheten att utarbeta en lokal plan för småbarnspedagogik gäller också privat småbarnspedagogik som övervakas av kommunen. Servicesedeldaghem verksamma i kommunen följer Sibbos plan för småbarnspedagogik.

Med detta dokument styr vi småbarnspedagogiken i Sibbo från idag mot framtiden!

Sibbo den 3 juni 2019

Mervi Keski-Oja, chef för småbarnspedagogik
Annette Lagerstam, servicechef inom småbarnspedagogik, vasu-ansvarig
Erja Hyryläinen, sakkunnig inom småbarnspedagogik

1.1 Barnets plan för småbarnspedagogik

Ett barn som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet har enligt lagen om småbarnspedagogik rätt till systematisk och målinriktad fostran, undervisning och vård. För att uppfylla detta ska en plan för småbarnspedagogik utarbetas för varje barn på ett daghem eller i familjedagvård.

Barnets plan för småbarnspedagogik är ett dokument i vilket man anger mål om barnets utveckling, lärande och välbefinnande samt åtgärder som vidtas för att nå dem. Då barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas beskriver man barnets kunnande, styrkor, intresseområden och individuella behov. Det är viktigt att vårdnadshavarens och personalens iakttagelser och uppfattningar om barnets utveckling och lärande samt förmåga att fungera i grupp beaktas i barnets plan.

Barnets plan för småbarnspedagogik ska utgå från barnets behov och barnets bästa. De mål som anges i planen ska gälla den pedagogiska verksamheten. Målen som beskrivs i barnens planer ska beaktas då verksamheten i barngruppen planeras och genomförs samt då lärmiljöerna och verksamhetskulturen utvecklas.

Fostrarens löfte till barnet:

Jag lovar uppmuntra och berömma dig samt hjälpa dig att identifiera dina egna styrkor. Jag påminner dig också om de gånger du lyckats med något!

Utarbetandet av barnets plan för småbarnspedagogik är en process som inleds när barnet börjar i småbarnspedagogiken och tar slut när barnet börjar i skolan. De pedagogiska mål som beskrivs i barnens planer för småbarnspedagogik ska beaktas då verksamheten i barngruppen planeras. Verksamheten och barnets plan för småbarnspedagogik utvärderas regelbundet i relation till målen. Planen för småbarnspedagogik utarbetas och verksamheten observeras, dokumenteras och utvärderas samt barnens intressen och behov identifieras i samarbete med hela den mångprofessionella fostrargruppen som arbetar med barnet. Personalen och övriga samarbetspartner som deltar i barnets vård samt barnets vårdnadshavare har en viktig roll i främjandet av barnets välbefinnande och genomförandet av målinriktad verksamhet.

I barnets plan för småbarnspedagogik ska man ange barnets eventuella stöd för utveckling och lärande och hur stödet ska genomföras. Om barnet har en långvarig sjukdom som kräver läkemedelsbehandling på daghemmet eller i familjedagvården ska man inom hälsovårdstjänsterna göra upp en plan för läkemedelsbehandling för barnet. Till den del som uppgifterna i planen för läkemedelsbehandling är nödvändiga för att ordna barnets småbarnspedagogik ska de antecknas även i barnets plan för småbarnspedagogik.

En individuell plan för småbarnspedagogik görs även för barn i familjedagvård eller öppen småbarnspedagogik. Inom familjedagvård utarbetas planen i samarbete med vårdnadshavarna, familjedagvårdare samt vid behov chefen för familjedagvård. För barn i förskoleundervisning utarbetas skilt en plan för elevens lärande i förskola. Därtill ser man till att de mål som fastställs i lagen dokumenteras även för den kompletterande småbarnspedagogikens del.

Barnets plan för småbarnspedagogik är i sin helhet sekretessbelagd. Enligt lagen om småbarnspedagogik har de personer som ansvarar för barnets småbarnspedagogik och de personer som deltar i bedömningen av stödbehovet, stödåtgärderna eller deras genomförande trots sekretessbestämmelserna rätt att av varandra få och att till varandra och till dem som ordnar

eller tillhandahåller småbarnspedagogik lämna sådana uppgifter om barnet som är nödvändiga för att anordna och tillhandahålla småbarnspedagogik och för att bedöma stödet. Syftet med informationsöverföringen är att trygga att småbarnspedagogiken genomförs utgående från barnets bästa. Bestämmelserna om att få och lämna ut uppgifter gäller också situationer när barnet övergår från småbarnspedagogik som ordnas av en kommun eller privat serviceproducent till småbarnspedagogik som ordnas av en annan kommun eller privat serviceproducent eller då barnet övergår från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen.

Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU: I enlighet med indikator nummer 22 som beskriver strukturella kvalitetsfaktorer planerar och förverkligar personalen tillsammans med vårdnadshavarna fungerande praxis som tillämpas när barnen övergår från vården i hemmet till småbarnspedagogiken, och förfarandena stöder barnens trygghetskänsla och lärande.

I Sibbo tillämpas en enhetlig modell för inledandet av dagvården. Dess syfte är att skapa en så smidig inledning till småbarnspedagogik som möjligt, både för barnet själv, för familjen och för fostrarna. Att barnet känner sig trygg skapar goda förutsättningar för lärandet när barnet övergår från hemmet till småbarnspedagogiken. Varje barn och familj har individuella behov i anknytning till inledandet av dagvården. Dessa behov går igenom i ett inledande samtal, som i regel ordnas hemma hos barnet under ett så kallat introduktionsbesök. Introduktionsperioden samt praxis i anknytning till inledandet planeras och genomförs i samarbete med vårdnadshavarna.

1.2 Barnets vasu-stig från hemmet till skolan

2. SMÅBARNSPEDAGOGIKENS UPPDRAG OCH ALLMÄNNA MÅL

Småbarnspedagogikens uppdrag är att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnens helhetsmässiga uppväxt, utveckling och lärande. Småbarnspedagogiken ska främja jämlikhet och likabehandling mellan barnen och förebygga marginalisering. De kunskaper och färdigheter som barnen tillägnar sig i den småbarnspedagogiska verksamheten stärker deras delaktighet och aktiva deltagande i samhället. Småbarnspedagogiken stödjer också vårdnadshavarna i det fostrande arbetet och möjliggör att de kan delta i arbetslivet eller studier.

Enligt lagen är småbarnspedagogikens uppgift att:

- ❖ hos varje barn främja en helhetsmässig uppväxt, utveckling, hälsa och ett helhetsmässigt välbefinnande i enlighet med barnets ålder och utveckling
- ❖ stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet
- ❖ ordna mångsidig pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i barns lek, rörelse, konst och kulturtradition samt ge barnet möjligheter till positiva upplevelser av lärande
- ❖ säkerställa en småbarnspedagogisk miljö som är utvecklande, främjar lärande och är hälsosam och trygg
- ❖ trygga ett verksamhetssätt som respekterar barnet och så bestående förhållanden som möjligt för växelverkan mellan barnet och personalen inom småbarnspedagogiken
- ❖ erbjuda alla barn likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogik, främja likabehandling och jämställdhet samt ge färdigheter att förstå och respektera den allmänna kulturtraditionen samt vars och ens språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund
- ❖ identifiera barnets individuella behov av stöd och, när det uppkommit behov av stöd, ordna ett ändamålsenligt stöd inom småbarnspedagogiken, vid behov i form av mångprofessionellt samarbete
- ❖ utveckla barnets förmåga till samverkan och växelverkan, främja barnets förmåga att delta i kamratgruppen samt vägleda barnet mot ett etiskt ansvarstagande och hållbart handlingssätt, respekt för andra människor och samhällsmedlemskap
- ❖ säkerställa barnets möjligheter att få delta i och påverka sådana angelägenheter som berör barnet självt
- ❖ i samverkan med barnet och dess föräldrar eller andra vårdnadshavare främja en harmonisk utveckling hos barnet och dess holistiska välbefinnande samt stödja barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare i fostringsarbetet.

2.1 Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken i Sibbo

I Sibbo erbjuds familjerna mångsidiga alternativ för småbarnspedagogik både på finska och på svenska. Varje familj kan välja den för familjen lämpligaste formen av småbarnspedagogik, till exempel dagvård i ett kommunalt daghem eller hos en familjedagvårdare, verksamhet inom den öppna småbarnspedagogiken, småbarnspedagogik som produceras som köptjänst eller med servicesedel eller privat dagvård. I tillägg till dessa ordnar även församlingarna och olika föreningar klubb- och lekverksamhet.

Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU: I enlighet med indikator nummer 17 som beskriver strukturella kvalitetsfaktorer ska anordnaren av småbarnspedagogik informera vårdnadshavarna om olika verksamhetsformers särdrag och uppdrag samt säkerställa barnens lika rätt och möjligheter att delta i småbarnspedagogiken.

I Sibbo satsar vi på rådgivning redan när familjen ansöker om en dagvårdsplats. Placeringskoordinatoren tar personligt kontakt med varje familj. Tillsammans med vårdnadshavaren ska man diskutera vilken verksamhetsform och vilken omfattning som gynnar barnet och svarar mot barnets behov. Målet är att småbarnspedagogiken ordnas nära familjen och vårdtiderna motsvarar familjens behov. Ett barn i förskoleundervisning har möjlighet att delta i småbarnspedagogiken på det sätt som förutsätts i lagen. Familjen får rådgivning och handledning också när barnet fortfarande är inom småbarnspedagogiken.

Verksamheten i både den kommunala och den privata småbarnspedagogiken övervakas. Privata serviceproducenter övervakas med t.ex. kontrollbesök två gånger om året. Under kontrollbesöket använder man KUUMA-kommunernas gemensamma Handbok för handledning, rådgivning och kontroll av privat småbarnspedagogik. Aktörerna som erbjuder privat verksamhet ansvarar själva för att de förpliktande nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik beaktas i verksamheten. Personalen i privata daghem erbjuds möjlighet att delta i utbildningar och utvecklingstillfällen som ordnas av kommunens Tjänster för småbarnspedagogik.

KOMMUNALA VERKSAMHETSFORMER I SIBBO

Alla verksamhetsformer styrs av samma riksomfattande grunder för planen för småbarnspedagogik samt av den lokala planen för småbarnspedagogik, värdegrunden och synen på lärande.

DAGHEM	FAMILJE-DAGVÅRD	ÖPPEN SMÅBARNSPEDAGOGIK	SPRÅKBAD	SKIFTES-VÅRD
Småbarnspedagogiken i daghem är den vanligaste verksamhetsformen. Det finns olika sätt att bilda barngrupper, t.ex. med hänsyn till barnens ålder, syskonrelationer eller behov av stöd. Målet är att ha pedagogiskt ändamålsändliga grupper som grundas med beaktande av bestämmelser om personaldimensionering och gruppernas maximistorlek. En lärare inom småbarnspedagogik ansvarar för planering och organisering av den pedagogiska verksamheten.	I familjedagvården förverkligas småbarnspedagogiken i en liten grupp. Familjedagvård kan ordnas i familjedagvårdarens eget hem, i barnets hem eller som gruppfamiljedagvård i en egen enhet. I sitt eget hem ansvarar familjedagvårdaren för gruppens verksamhet och den pedagogiska verksamheten baserar sig på vardagssituationer och barnets lärande i dessa. Chef för familjedagvården leder pedagogik och verksamhet för att stöda familjedagvårdaren i planering och förverkligande av familjedagvården.	Med öppna småbarnspedagogikens utbud vill vi svara på de olika behov och önskemål familjer som vårdar sina barn hemma har. Med det vill vi stöda såväl barnets som hela familjens välmående. Verksamheten är tvåspråkig och ordnas på varje vardag. Den öppna småbarnspedagogiken erbjuder klubbverksamhet för 2–5-åringar i hemvård samt "barnparkering" för 0–5-åringar. Professionella inom småbarnspedagogik ansvarar för verksamheten. Inom den öppna småbarnspedagogiken är verktygen för att utveckla och utvärdera verksamheten desamma som inom den övriga småbarnspedagogiken.	Språkbad är småbarnspedagogik, i vilken vård och fostran av barn i finskspråkiga familjer sker konsekvent på svenska. Verksamheten har samma mål och följer samma principer som i övriga daghem. Småbarnspedagogik och förskoleundervisning ordnas som språkbad för 4–6-åriga barn med finska som modersmål. Den konsekventa språkbadsstigen i Sibbo fortsätter i den egna språkbadsskolan fram till slutet av åk 6. Därefter fortsätter eleverna i språkbad på högstadiet där undervisning ordnas på finska och svenska.	Skiftesvård ordnas i behövlig utsträckning för barn som behöver detta på grund av vårdnadshavarens arbete eller studier. Skiftesvård kan ordnas på kvällstid, veckoslut och nattetid. Barns deltagande i småbarnspedagogik i form av skiftesvård är ofta oregelbundet. Det här beaktas i planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten.

För familjedagvårdare utses så kallade samarbetsdaghjem, i vilka barnen i familjedagvård tillfälligt kan vårdas vid behov. Daghemmen väljs så att de ligger så nära familjedagvårdsplatsen som möjligt, så att resan inte orsakar problem för samarbetet med barnens vårdnadshavare. Familjedagvården och daghemmet samarbetar med varandra: gemensamma fester, utflykter, besök o.s.v. Under de dagar när familjedagvårdaren av någon orsak inte har barn att vårda i det egna hemmet kan vårdaren arbeta i samarbetsdaghemmet (vid behov också någon annanstans). Familjedagvårdarna samarbetar med varandra i möten som leds av chefen för familjedagvård. I möten diskuterar man pedagogiska och professionella frågor samt får vägledning och information av chefen.

2.2 Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lärtig

Småbarnspedagogiken är en viktig del av barnets uppväxt och lärtig. Småbarnspedagogiken lägger grunden för ett livslångt lärande. Barnet har med sig sina tidigare erfarenheter, där kommunikationen och den emotionella anknytningen mellan barnet och vårdnadshavaren är av central betydelse. Personalens uppgift är att skapa en förtroendefull relation till barnet. Samarbetet mellan personalen och vårdnadshavarna skapar kontinuitet och trygghet i barnens liv.

Småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, som är en del av småbarnspedagogiken, och den grundläggande utbildningen ska med tanke på barnets utveckling och lärande bilda en konsekvent och kontinuerlig helhet som lägger grunden för ett livslångt lärande.

2.3 Börja din dag på skogsstigen – värdegrunden och särdragen i Sibbo

Värdegrunden i grunderna för planen för småbarnspedagogik baserar sig på de allmänna principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter, lagen om småbarnspedagogik och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Principerna omfattar att barnets bästa kommer i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas jämlikt och likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras.

I grunderna för planen för småbarnspedagogik fastställer man följande värden:

- **Barndomens egenvärde**

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att skydda och främja barnens rätt till en god och trygg barndom. Småbarnspedagogiken bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp.

- **Att växa som människa**

Småbarnspedagogiken bygger på respekt för livet, de mänskliga rättigheterna samt människolivets okränkbarhet och en hållbar livsstil. Personalen ska stödja barnens utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred. Småbarnspedagogiken värdesätter bildning. Det synliggörs i det sätt på vilket var och en ser på sig själv, på andra människor, på sin omgivning och på kunskap samt i sättet och viljan att göra rätt. Personalen ska vägleda barnen att handla i enlighet med värdegrunden och att diskutera värderingar och ideal. Ingen form av mobbning, rasism eller våld ska accepteras.

- **Barnets rättigheter**

Barnen har rätt att uttrycka sig, sina tankar och åsikter samt bli förstådda utgående från sina egna förutsättningar att kommunicera och uttrycka sig. Alla barn har rätt till god undervisning, omsorg och uppmuntrande respons. Barnen har rätt att leka, lära sig genom lek, glädjas över sitt lärande och bilda sig en uppfattning om sig själva, sina identiteter och världen utifrån sina egna perspektiv. Barnen har rätt till

social gemenskap och att vara en del av en grupp. Barnen har rätt att få mångsidig information, hantera känslor och konflikter samt pröva på och lära sig nya saker.

- **Likabehandling, jämlikhet och mångfald**

Småbarnspedagogiken främjar det finländska samhällets demokratiska värderingar så som likvärdighet, jämlikhet och mångfald. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som respekterar mångfald. Småbarnspedagogiken bygger på ett mångskiftande finländskt kulturarv som fortsätter att formas genom samverkan mellan barnen, deras vårdnadshavare och personalen.

- **Mångfald av familjer**

En professionell, öppen och respektfull inställning till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran skapar förutsättningar för ett bra fostringssamarbete. Barnens familjeidentitet och familjerelationer stöds så att varje barn får känna att den egna familjen är värdefull.

- **Hälsosam och hållbar livsstil**

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att vägleda barnen att tillägna sig hälsosamma levnadsvanor. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina emotionella färdigheter och sitt estetiska tänkande. I småbarnspedagogiken ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska dimensionen. Småbarnspedagogiken ska lägga grunden för ekosocial bildning, så att människan förstår att den ekologiska hållbarheten är en förutsättning för social hållbarhet och mänskliga rättigheter.

Inom småbarnspedagogiken i Sibbo betonar man utöver ovan nämnda riksomfattande värdegrund även följande värden som personalen anser som viktiga:

- ✓ **En unik skatt** – varje barn är viktigt. Vi gör det möjligt för barnen att känna sig trygga och uppskattade. Barnet får känna sig välkommet och omtyckt. De vuxna sätter sig in i barnens situation och begrundar vardagen med barnens ögon.
- ✓ **Tid för en tusenfald av tankar** – vardagen byggs så att de vuxna har tid att bemöta barnen och förundras över världen tillsammans med dem.
- ✓ **Som individ i en gemenskap** – barnen fostras från början till att uppskatta varandra, vi bygger medvetet positiv samhörighet över språkliga och kulturella gränser.
- ✓ **Barnens lek som utgångspunkt** – leken är betydelsefull för lärandet hos barn i småbarnsåldern. Leken motiverar och ger barnet glädje samtidigt som den bidrar till att barnet lär sig många nya färdigheter och tillägnar sig kunskap. Vuxna förstår lekens egenvärde och lekens pedagogiska betydelse för barnets lärande samt för barnets helhetsmässiga välbefinnande.

Sibbos styrkor är fridfullhet, utveckling, gemensamma aktiviteter, grönhhet, vargen samt välbefinnandet. Kommunfullmäktige har godkänt ovan nämnda egenskaper i Varumärkesguiden 2018, och de beskrivs enligt följande:

FRIDFULLHET

Idyllisk fridfullhet.
I Sibbo kommer du bort från stadens
oljud och damm.

UTVECKLING

Stöd i växandet.
Sibbo är en barnvänlig och
företagsvänlig, växande kommun.

GEMENSAMMA AKTIVITETER

Hemtrevlig bystämning.
Vänliga människor och
gemensamma mål.
Här skapas berättelser.

GRÖNHET

Sibbo är ett trädgårdsland nära staden.
Här är gott att slå rot.
Ett stenkast från den pulserande staden
hittar du skog, hav, klippor,
betesmarker – frisk luft.

VARGEN

Stark men ofarlig.
Sibboborna är flockdjur men också
starka individer.
Här är man stolt över de egna.

VÄLBEFINNANDE

Börja din dag på skogsstigen.
Massor av motionsstigar längs vilka du
hittar blåbären till din gröt och
sinnesfriden till din dag.

2.4 Synen på lärande

Grunderna för planen för småbarnspedagogik bygger på en syn på lärande, enligt vilken barnen växer, utvecklas och lär sig genom att kommunicera med andra människor och den närmaste omgivningen. Synen på lärande utgår från uppfattningen om barnet som en aktiv aktör. Barn är nyfikna till sin natur och de vill lära sig nytt, repetera och upprepa. Lärande är en helhetsbetonad process och sker överallt. Lärande inbegriper kunskaper, färdigheter, handlingar, känslor, sinnesförmågor, fysiska upplevelser och tankar. Barnen lär sig bland annat genom att iaktta och observera sin omgivning och genom att ta efter andras beteende. Barnen lär sig också genom att leka, röra på sig, utforska, utföra små uppgifter, uttrycka sig själv och genom skapande verksamhet. Leken är betydelsefullt för barnets lärande. Leken motiverar och ger barnet glädje samtidigt som den bidrar till att barnet lär sig många nya färdigheter och tillägnar sig kunskap.

Utgångspunkten för lärandet i småbarnspedagogiken är barnets tidigare erfarenheter, intressen och kunskaper. Det är viktigt att det som barnen ska lära sig har anknytning till barnens växande färdigheter, erfarenhetsvärld och kulturella bakgrund. Barn lär sig bäst då de mår bra och känner sig trygga. Positiva känsloupplevelser och kommunikation med andra främjar lärandet. Barngruppen och känslan av att ingå i en gemenskap är av central betydelse för barnets lärande och delaktighet. Barnen ska få handledning och stöd i sitt lärande. En målinriktad, lagom utmanande verksamhet som intresserar barnen inspirerar dem att lära sig mer. Varje barn ska få uppleva och känna glädje över att lyckas och lära sig och över sig själv som en lärande individ.

Leken är betydelsefull för lärandet hos barn i småbarnsåldern. Leken motiverar och ger barnet glädje samtidigt som den bidrar till att barnet lär sig många nya färdigheter och tillägnar sig kunskap. I småbarnspedagogiken ska lekens egenvärde för barnet och lekens pedagogiska betydelse för barnets lärande samt för barnets helhetsmässiga utveckling och välbefinnande uppmärksammas.

2.5 Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård

Småbarnspedagogiken genomförs i samspel mellan personalen, barnen och omgivningen, där fostran, undervisning och vård bildar en enhetlig helhet. Dessa tre dimensioner kan granskas som separata begrepp men i den praktiska verksamheten hänger de ihop. Detta gör det möjligt att utgå från ett helhetsperspektiv för att främja barnets växande, utveckling och lärande. Fostran, undervisning och vård betonas på olika sätt i verksamheten för barn i olika åldrar och i de olika verksamhetsformerna av småbarnspedagogik.

Fostran är verksamhet genom vilken kulturella värderingar, seder och normer förmedlas, formas och förnyas. Målet med fostran är att för sin del föra kulturarvet, viktiga värderingar och traditioner vidare till nästa generation. Barnen ska handledas att forma sina egna åsikter och förhålla sig kritiskt till rådande tanke- och handlingsmönster samt att handla etiskt hållbart. Fostransuppgiften är att medvetet handleda barnen att forma sina individuella identiteter så att de lär sig förstå hur deras handlingar påverkar andra människor och sin omgivning. Barnens utveckling ska stödjas så att de lär sig agera och använda sina kunskaper även till förmån för andra.

Undervisningen grundar sig på synen på lärande som har definierats i grunderna för planen för småbarnspedagogik. Undervisningen ska främja barnens lärande och hjälpa dem att bilda sig en uppfattning om sig själva, andra människor och den omgivande världen. I småbarnspedagogiken ska barnen inspireras och motiveras att lära sig nytt samt handledas att använda olika sätt att lära sig. Undervisningen ska stödja och utnyttja barnens naturliga nyfikenhet och lust att upptäcka. Barnens ökande kunskaper, intressen och styrkor samt barnens individuella behov av stöd ska beaktas i undervisningen. Därutöver utgår undervisningen från målen för lärmiljöer, mångsidig kompetens och pedagogisk verksamhet.

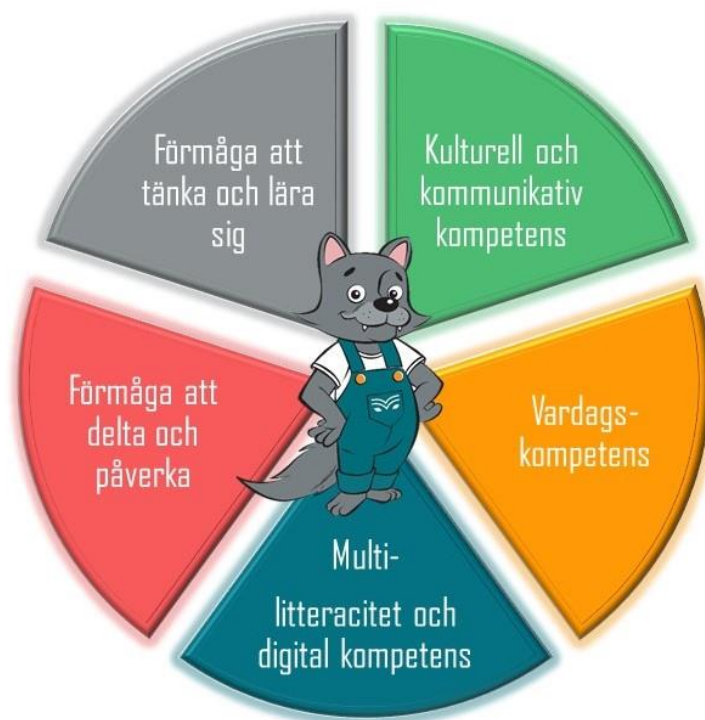
Vård innebär att tillgodose fysiska grundbehov och emotionell omsorg om barnet. Målet är att barnet får känna sig uppskattat, förstått och får känna gemenskap med andra människor. Ömsesidiga och respektfulla relationer och positiv beröring och närhet utgör grunden för god vård och omsorg. Dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, utgör en viktig del av barnets dag. Vårdsituationer inom småbarnspedagogiken är alltid samtidigt också fostran och undervisning, där barnen till exempel lär sig att kommunicera med andra, ta hand om sig själva, gestalta tid och tillägna sig goda vanor.

2.6 Mångsidig kompetens

Inom småbarnspedagogiken skapas en grund för barnens mångsidiga kompetens. Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter och att agera på det sätt som situationen kräver. Barnens värderingar, attityder och vilja att agera påverkar barnens sätt att tillämpa sina kunskaper och färdigheter. Behovet av mångsidig kompetens uppstår ur de förändringar som sker i den omgivande världen. Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden kompetenser som överskrider och förenar olika kunskaps- och färdighetsområden. Utvecklingen av mångsidig kompetens bidrar till att barnen växer som individer och som medlemmar i sin grupp. Utvecklingen av mångsidig kompetens börjar i den tidiga barndomen och fortgår hela livet. Målen för mångsidig kompetens löper som en röd tråd genom grunderna för planen för småbarnspedagogik till läroplansgrunderna för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

En kvalitativ pedagogisk verksamhet stärker barnens mångsidiga kompetens. Utvecklingen av mångsidig kompetens påverkas av verksamhetskulturen, hur lärmiljöerna används och hur barnens välbefinnande och lärande stöds inom småbarnspedagogiken. Målen för mångsidig kompetens ska beaktas vid utvecklandet av verksamhetskulturen och lärmiljöerna samt inom fostran, undervisning och vård.

I grunderna för planen för småbarnspedagogik beskrivs fem delområden inom mångsidig kompetens som överlappar varandra:

Förmåga att tänka och lära sig

Förmågan att tänka och lära sig utvecklas i kommunikation med andra människor och omgivningen och skapar förutsättningar för utvecklingen av andra kompetenser och livslångt lärande. Den småbarnspedagogiska verksamheten ska lägga grunden för ett kreativt och kritiskt tänkande som är en förutsättning för att söka och strukturera information och skapa ny kunskap. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja barnens förmåga att tänka och lära sig.

Barnens förmåga att tänka och lära sig utvecklas med hjälp av mångsidiga och meningsfulla upplevelser. Det ska finnas utrymme för att förundras och göra upptäckter samt känna glädje i lärandet. I leken har barnen möjlighet att använda sin fantasi och sin kreativitet, tillsammans pröva sina idéer och utforska världen. Barnens förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen och dess fenomen ska stödjas enligt deras ålder och utveckling. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och ifrågasätta. Barnen och de vuxna gläder sig över framgångar tillsammans och barnen lär sig att uppmuntra varandra. Barnen uppmuntras att vara ihärdiga och att inte låta sig nedslås av misslyckanden och att hitta lösningar i olika situationer. Barnen ska handledas att vara uppmärksamma också under längre tider. En tillräcklig fysisk aktivitet dagligen stödjer barnens förmåga att tänka och lära sig. Den pedagogiska dokumentationen av verksamheten och gemensamma reflektioner hjälper barnen att iaktta sitt lärande och känna igen sina styrkor. På så sätt stärks barnens tilltro till sina egna förmågor.

En handledande växelverkan utgör en viktig del av barnets lärande. Barnen uppmuntras till att själva pröva och göra saker enligt sina färdigheter. Regler och begränsningar skapas inte i anknytning till barnets ålder, utan i enlighet med barnets färdigheter och utveckling. De vuxna undersöker saker tillsammans med barnen dagligen i vardagliga situationer så att tid ges för barnets frågor, insikter och lärande. Det finns inga färdiga svar – rum ges för barnens eget tänkande och beslutsfattande. Det här kräver att de vuxna är kreativa och har fantasi samt att de vågar kasta sig in i barnets värld. De vuxna ansvarar för att varje barn får sin röst hörd och att barnens idéer verkligen förverkligas. Då barnens idéer förverkligas på ett synligt sätt, till exempel genom dokumentering, känner barnen att de är viktiga och får en erfarenhet av att kunna påverka verksamhetens innehåll. Att beakta och observera varje barn samt att få dess röst hörd förutsätter mycket verksamhet i smågrupper. Lärmiljöerna utnyttjas på ett mångsidigt sätt både inomhus och utomhus.

Kulturell och kommunikativ kompetens

Barnen växer i en värld som kännetecknas av kulturell, språklig och åskådningsmässig mångfald, vilket ger de sociala färdigheterna, kommunikationsfärdigheterna och den kulturella kompetensen ökad betydelse. Kulturell och kommunikativ kompetens kännetecknas av förmåga att lyssna, identifiera och förstå olika synsätt samt förmåga att reflektera över sina egna värderingar och attityder. Att kunna kommunicera, uttrycka sig och förstå andra har stor betydelse för människans identitet, funktionsförmåga och välbefinnande. En fungerande kommunikation med människor som har en annan kulturell och åskådningsmässig bakgrund förutsätter att man förstår och uppskattar sin egen och andras kulturella och åskådningsmässiga bakgrund.

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att främja barnens kulturella och kommunikativa kompetens.

Barnen ska uppmuntras att bekanta sig med andra människor, språk och kulturer. Personalens sätt att bemöta olika människor på ett positivt sätt och deras positiva inställning till en mångfald av språk, kulturer och åskådningar fungerar som modell för barnen. Personalen ska handleda barnen att vara vänliga och att uppföra sig väl mot andra. En verksamhet som baserar sig på samarbete skapar möjligheter att öva sig i att kommunicera och uttrycka sig i olika situationer och med olika människor. Personalen ska tillsammans med barnen öva att sätta sig in i andras situationer, lära sig att granska företeelser ur olika perspektiv samt att lösa konfliktsituationer på ett konstruktivt sätt. På så sätt stärks barnens sociala färdigheter. Barnen ska få stöd i att forma sina kulturella identiteter. De upplevelser av och kunskaper om kulturarvet som barnet får i småbarnspedagogiken stärker barnets förmåga att tillägna sig, använda och förändra kulturen. Till exempel lekar, måltider och fester ger goda möjligheter att dela erfarenheter om olika traditioner och vanor. Barnen ska stödjas i att utveckla en positiv inställning till mångfald.

Traditionerna i Sibbo och det finländska kulturarvet är viktiga inom småbarnspedagogiken. Vi kan uppmärksamma våra båda nationalspråk samt ursprungsbefolkningen exempelvis i samband med Kalevaladagen, Svenska dagen och samernas nationaldag. Då bekantar vi oss med olika kulturer genom sagor, berättelser, lekar, festtraditioner, matvanor o.s.v. De upplevelser av och kunskaper om kulturarvet som barnet får i småbarnspedagogiken stärker barnets positiva inställning till en mångfacetterad miljö/värld. Eftersom Sibbo är en tvåspråkig kommun där både finskan och svenskan är synliga i vardagen värnar vi också inom småbarnspedagogiken om traditionerna inom de båda språkgrupperna, som exempelvis olika traditioner i anknytning till midsommar, lilla jul och Luciadagen.

Vardagskompetens

Alla behöver kunna ta hand om sig själva samt värna om sin hälsa och trygghet. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stärka färdigheter som hör samman med barnens välbefinnande, säkerhet och trygghet samt att handleda dem att göra val som överensstämmer med en hållbar livsstil. Småbarnspedagogiken ska också stödja barnen att förhålla sig positivt till framtiden.

Barnen ska stödjas att gradvis bli mera självständiga. Barnen ska få hjälp och de ska uppmuntras att be om hjälp vid behov. Barnen ska få träna olika färdigheter, till exempel att klä på sig, äta och sköta sin personliga hygien och ta hand om sina egna saker. Barnen ska vägledas att handla ansvarsfullt och tryggt i lärmiljöerna samt i naturen och i trafiken. Personalen ska tillsammans med barnen diskutera frågor som främjar deras välbefinnande, till exempel betydelsen av vila, kost, fysisk aktivitet och psykisk hälsa. Barnen ska få hjälp i att uttrycka och reglera sina känslor. Barnens emotionella färdigheter stärks när barnen får lära sig att upptäcka, förstå och sätta ord på känslor. Barnen ska också få handledning i att respektera sin egen och andras kroppsliga integritet.

Pedagogiskt målinriktade dagliga situationer

NCU: I enlighet med indikator nummer 11 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer genomförs måltider, vilostunder, på- och avklädning samt andra basaktiviteter så att de är pedagogiskt målinriktade.

Utevistelse och motion är aktiviteter som hör till de viktigaste i Sibbos plan för småbarnspedagogik. Mångsidig fysisk aktivitet samt utflykter och motionslekar hör till vardagen inom småbarnspedagogiken. Hemmet och småbarnspedagogiken främjar tillsammans en fysiskt aktiv livsstil och ansvarar tillsammans för att barnet rör sig enligt de nationella rekommendationerna. Rekommendationer för fysisk aktivitet under de första åren (UKM 2016) fungerar som grund för att främja och öka motionsaktiviteter.

Måltider genomförs enligt riksomfattande näringsrekommendationer. Enligt kundenkäten värdesätter vårdnadshavarna hälsosam och mångsidig mat. Kommunens Tjänster för småbarnspedagogik samarbetar med kostservicen så att dessa önskemål uppmärksammas. Barnen lär sig gott bordsskick, att använda bestick samt att självständigt servera sig mat. Med hjälp av positiva metoder uppmuntras barnen att smaka på olika maträtter.

En stund av tysthet och lugn ses som en positiv del av dagen, eftersom man vet att vila inverkar positivt på barnets lärande och utveckling. Alla barn ska alltså ha en möjlighet att vila på dagen, men ändå så att varje barns individuella behov av sömn beaktas och ingen tvingas till att sova.

Påklädningssituationerna hör till barnets vardagskompetens. Barnet lär sig att sköta om att kläder och utrustning finns där de ska vara och att klä på och av sig självständigt.

Kropps-, känslö- och trygghetsfostran

Sexualfostran i småbarnsåldern grundar sig på tre olika element: kropps-, känslö- och trygghetsfostran. Barnen lär sig att respektera och skydda både sin egen och andras kropp.

Syftet med kroppsfostran är att förstärka barnets kunskaper och medvetenhet om kroppslighet, kroppslig självkänsla, sexualitet, kroppskänslor och kroppsmångfald. Det är nyfikenhet, lekfullhet, utforskning och frågor samt stolthet över den egna kroppen. Samtidigt bygger man en positiv självbild. Det är viktigt att barnen lär sig att den egna kroppen är värdefull, unik och viktig och att andra inte får röra den utan lov.

En av småbarnspedagogikens mest centrala uppgifter är att stödja barnens emotionella och sociala färdigheter och socialt umgänge. Barnen ska få hjälp i att uttrycka och reglera sina känslor. Barnens emotionella färdigheter stärks när barnen får lära sig att upptäcka, förstå och sätta ord på känslor. Man satsar på fostrarnas kompetens och de uppmuntras till att delta i utbildningar som utvecklar emotionella och sociala färdigheter. Man stöder barnens kamratrelationer varje dag i vardagliga situationer, och barnen får öva sig att identifiera och hantera känslor tillsammans med fostrarna. Dockteater, sagor och dramalekar bidrar till att verbalisera känslorna. Även de vuxna fungerar som modeller för barnen då det gäller tolkning av känslor.

Trygghetsfostran är en del av känslfostran och hjälper barnet att försvara sig själv och sätta gränser.

Kropps-, känsl- och trygghetsfostran i småbarnsåldern sker i samband med de dagliga aktiviteterna, i vardagssituationer och genom träning i sociala färdigheter. På detta sätt tar man upp sexualitet och stödjer barnens sexualitet i små interaktionssituationer och som en del av umgänget. Att ta sexualitet till tals och behandla ämnet förutsätter att den vuxna är sensitiv och förstående och accepterar olikheter.

Befolkningsförbundet har publicerat en handbok om kropps- och känslfostran som rör barnens sexualfostran. Målet är att man inom småbarnspedagogiken stödjer samtliga barns sexuella hälsa på ett jämlikt sätt. Fostrarna får tydliga anvisningar samt information om hur man på ett sakligt sätt tar upp kropps- och känslfrågor och stödjer vårdnadshavarna. På så sätt förstärker man barnens rättigheter, säkerhetskunskaper och kunnande samt deras positiva självbild och kroppssjälvkänsla både inom småbarnspedagogiken och hemma.

Teman inom
sexualfostran

- Människokroppen och människans utveckling
- Närhet, njutning och självkänsla
- Känslor
- Fertilitet och förökning
- Välbefinnande och hälsa
- Normer och sed
- Rättigheter
- Mångfald och människorelationer

Åtta teman inom god sexualfostran, utarbetade på grund av WHO:s standarder för sexualfostran.
(WHO 2010; Ingman-Friberg & Cacciatore 2016, 12–13.)

Multilitteracitet och digital kompetens

Multilitteracitet och digital kompetens behövs i barnens och familjernas vardag, för kommunikation mellan människor och för delaktighet i samhället. Multilitteracitet och digital kompetens främjar en jämlik fostran och utbildning. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja dessa färdigheter.

Multilitteracitet är en central grundläggande färdighet som behövs för att förstå mångfalden av kulturella meddelanden och den omgivande världen samt för kommunikation. Med multilitteracitet avses förmåga att tolka och producera olika slag av meddelanden. Multilitteracitet bygger på det vidgade textbegreppet, enligt vilket texter kan vara bland annat skriftliga, verbala, audiovisuella eller digitala. Multilitteracitet omfattar olika färdigheter, till exempel bildkunskap, numerisk läskunnighet, mediekunskap och grundläggande läsfärdighet. Multilitteracitet är nära kopplat till förmågan att tänka och lära sig. Personalen ska tillsammans med barnen namnge olika företeelser och föremål och lära sig olika begrepp. Barnen ska uppmuntras att undersöka, använda och producera meddelanden i olika miljöer, även digitala. För att utveckla multilitteracitet behöver barnen en vuxen förebild, en rik textmiljö, kultur producerad av barn och kulturella tjänster avsedda för barn.

Personalen ska tillsammans med barnen undersöka och observera informations- och kommunikationsteknikens roll i vardagslivet och stifta bekantskap med olika digitala verktyg, applikationer och spel. Digital dokumentation ska användas i samband med att barnen leker, undersöker, rör på sig samt upplever och producerar konst. Då barnen ges möjligheter att göra olika försök och att producera innehåll, självständigt och tillsammans med andra barn, med hjälp av digitala verktyg främjas deras kreativa tänkande, samarbetsförmåga och läsfärdighet. Personalen ska handleda barnen i att använda digitala verktyg på ett mångsidigt och tryggt sätt.

I småbarnspedagogiken stöder man barnets utveckling i modern kommunikation. ICT-utrustning finns i mån av möjlighet tillgänglig för barnen i varje enhet för småbarnspedagogik, exempelvis datorer och surfplattor. Barnen får en lärmiljö i vilken de kan bekanta sig med informations- och kommunikationsteknologi och berika sitt lärande under ledning av en vuxen. Barnen ges möjligheter till att testa saker själva och samarbeta med andra. Utgångspunkten är barnens egna erfarenheter, deras intressen och deras verksamhetsmiljöer med de verktyg och innehåll som finns i dem. Vid sidan av inlärningsspel får barnen handledning i att använda olika redskap, till exempel för att dokumentera den egna vardagen. Till exempel utvärderar barnen sin egen lärmiljö samt deltar i utformandet av den genom att fotografera omgivningen. Genom att utnyttja informations- och kommunikationsteknik på ett mångsidigt sätt höjer man också vårdnadshavarnas medvetenhet om verksamheten inom småbarnspedagogiken.

Förmåga att delta och påverka

Förmåga att delta och påverka på ett aktivt och ansvarsfullt sätt lägger grunden för en demokratisk och hållbar framtid. Det förutsätter att individen har förmåga och vilja att delta i den gemensamma verksamheten och litar på sina möjligheter att påverka. Till barnens rättigheter hör att bli hörda och att vara delaktiga i frågor som påverkar deras liv. Inom småbarnspedagogiken respekterar man dessa centrala demokratiska principer. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja barnens växande förmåga att delta och påverka samt att uppmuntra barnen att ta egna initiativ.

Att bemöta barnen med respekt, ta hänsyn till deras tankar och bemöta deras initiativ stärker barnens förmåga att delta och påverka. Barnen ska planera, genomföra och utvärdera verksamheten tillsammans med personalen. Barnen lär sig då samtidigt att kommunicera och att förstå betydelsen av gemensamma regler, överenskommelser och tillit. Personalen ska se till att varje barn har möjlighet att delta och påverka. Genom att delta och påverka utvecklas barnens uppfattning om sig själva, deras självförtroende ökar och deras sociala färdigheter utvecklas. Delaktighetens synpunkter finns beskrivna mer ingående i kapitel 3.

Delaktighetslöftet

Vi lyssnar på barnen:

"Du får berätta om dina tankar för mig. Jag lovar att stanna upp och lyssna på dig."

Vi stöder barnen i att uttrycka sina egna åsikter:

"Jag lovar att möjliggöra för dig att uttrycka dina åsikter, tankar och känslor på ett för dig lämpligt sätt. Jag lovar att stödja och uppmuntra dig."

Vi tar barnen med i beslutsfattandet och beaktar deras åsikter:

"Jag lovar att förklara saker och ting för dig, så att du kan bilda dig en egen uppfattning. Jag lovar att beakta din åsikt och förklara varför vissa beslut har fattats. Jag berättar för dig på vilket sätt din åsikt har påverkat beslutet."

Vi delar makt och ansvar med barnen:

"Jag lovar att behandla dig uppmuntrande och lita på din förmåga i enlighet med din ålder och utveckling. Jag hjälper dig påverka ditt eget liv."

3. VERKSAMHETSKULTUREN

En verksamhetskultur är ett historiskt och kulturellt format handlingsmönster som utvecklas genom socialt samspel. Verksamhetskulturen formas av medvetna och omedvetna, och ibland även oavsiktliga, faktorer.

Att uppskatta barndomens värde, barnens välbefinnande och att besvara familjernas föränderliga behov fungerar som utgångspunkter för att utveckla verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken. Målet är att skapa verksamhet i vilken man uppskattar gemenskap samt en atmosfär i vilken barnen, vårdnadshavarna och personalen upplever delaktighet, trygghet och kontinuitet. I utvecklingen av verksamhetskulturen beaktar man olika kulturer och deras mångfald.

Inom småbarnspedagogiken ska alla arbetssätt stödja barnets utveckling och lärande. Man ska också kunna motivera dem pedagogiskt. Det är viktigt att personalen är medveten om att deras sätt att agera och kommunicera överförs som en modell till barnen. På så sätt tillägnar sig barnen gemenskapens värderingar, attityder och vanor.

Den pedagogiska verksamhetskulturen har följande delmoment:

- En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen
- En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation
- Delaktighet, likabehandling och jämställdhet
- Kulturell mångfald och språkmedvetenhet
- Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil

Till verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken hör personalens interna samarbete och kommunikationen med vårdnadshavarna och närmiljön. Medlemmarna i gemenskapen ska respektera varandra och uppskatta samarbete. Genom samarbete i gruppen ska man uppmuntra barnen till uppbyggande kommunikation och till att fungera som medlemmar i gruppen. Personalen ska stödja barnen att utveckla kamratrelationer och värna om vänskap. I en trygg gemenskap tar man itu med konflikter och man lär sig att lösa dem konstruktivt.

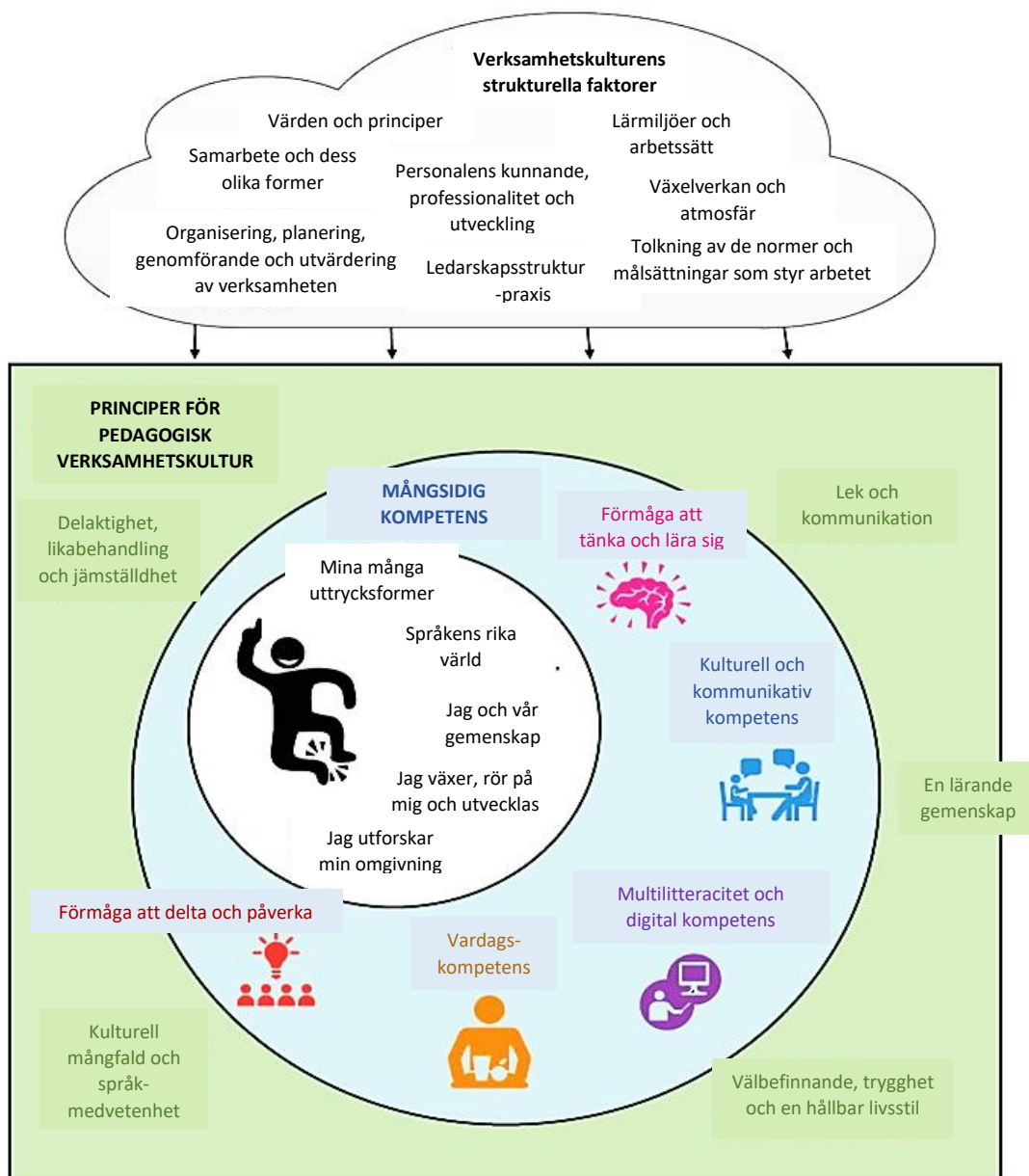
Verksamhetskulturen är ett nyckelbegrepp för genomförandet av planen för småbarnspedagogik. De olika delområdena, så som mångsidig kompetens och lärområden, integreras i den pedagogiska verksamhetskulturen. Särskilt teman för mångsidig kompetens ska vara en del av allt målinriktad verksamhet: hur fostraren bemöter och lyssnar på barnet, ställer frågor och uppmuntrar barnet till att lyckas. Även val i anknytning till lärmiljöerna och intakta verksamhetshelheter som består av olika lärområden kopplas ihop med ramen av pedagogisk verksamhetskultur.

Varje enhet som erbjuder småbarnspedagogisk verksamhet har möjlighet till en planeringsdag per år. Vid planeringsdagen utvärderas och utvecklas verksamheten utgående från dokumentationen, och beslut fattas om de gemensamma riktlinjerna för nästa verksamhetsperiod. Med hjälp av ett särskilt utvärderingsverktyg utvärderar fostrarna de olika delområdena som hör till verksamhetskulturen (se stycke 6, Utvärdering och utveckling av verksamheten).

Utvärderingsverktyget i bruk:

[illegible]

Teammötena som hålls regelbundet varje vecka har ändå en viktigare roll än planeringsdagen, eftersom man vid dessa gör omedelbar utvärdering och planerar hur verksamheten ska utvecklas. Organisationens verksamhetskultur är i kontinuerlig förändring och fostrarnas verksamhetssätt och hur verksamheten organiseras går igenom regelbundet. För att utveckla verksamheten är det viktigt att identifiera icke-önskvärda drag i verksamhetskulturen och korrigera dem. Utöver planeringsdagarna och teammötena använder man i Sibbo olika slags metoder för självutvärdering, såsom pedagogiska möten, teamavtal, mål- och utvecklingssamtal och vid behov arbetshandledning.

Fri översättning efter Eskelinen & Hjelt, 2016

En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen

Småbarnspedagogiken bildar en gemenskap, där barnen och personalen lär sig med och av varandra. I en lärande gemenskap finns det rum för olika åsikter och känslor. Barnen och personalen ska uppmuntras att öppet dela sina tankar och att pröva nya tillvägagångssätt. En gemenskap som kontinuerligt utvärderar och utvecklar sin verksamhet utmanar sig själv och är medveten om och utnyttjar sina styrkor. I en lärande gemenskap uppskattas respektfullt och hänsynsfullt beteende. Inom gemenskapen ska man uppmuntras till att experimentera, försöka och anstränga sig men det ska även vara tillåtet att göra misstag. Att göra tillsammans och uppleva delaktighet stärker gemenskapen.

Personalen ska uppmuntras till självvärdering och till att dela kunskap och kompetens och samtidigt utvecklas professionellt. Reflektion över gemensamt överenskomna mål och uppgifter, regelbunden utvärdering av det egna arbetet samt respons av vårdnadshavarna och andra samarbetspartner främjar lärandet i gemenskapen. Resultat från utvecklingsarbete, utvärderingar och forskning bidrar till att främja lärande.

NCU: I enlighet med indikator nummer 15 som beskriver strukturella kvalitetsfaktorer är fortbildningen för personalen inom småbarnspedagogiken liksom annan kompetensutveckling systematisk och grundar sig på konstaterade utvecklingsbehov. Personalen uppmuntras att fortbilda sig och möjligheter för fortbildning skapas.

Personalen inom småbarnspedagogiken i Sibbo kommun får utbildning som ordnas både av kommunen själv och utomstående utbildningsanordnare. Resultaten av utbildningarna delas till hela arbetsgemenskapen. Småbarnspedagogiken utvecklas i palaver som hålls inom den egna arbetsgemenskapen, i pedagogiska möten mellan olika enheter för småbarnspedagogik och i gemensamma möten mellan daghemsföreståndare och speciallärare. Inom småbarnspedagogiken i Sibbo värdesätter vi ett utvecklingsinriktat arbetsgrepp och utnyttjar den egna personalens expertis i utvecklingsarbetet.

Daghemsföreståndaren ser till att personalens utbildningsbehov antecknas i utbildningsplanen. Utbildningsplanens kärnområden bestäms enligt aktuella behov. Sibbo har också en utbildningsarbetsgrupp som planerar utbildningshelheter för hela personalen varje verksamhetsår.

En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation

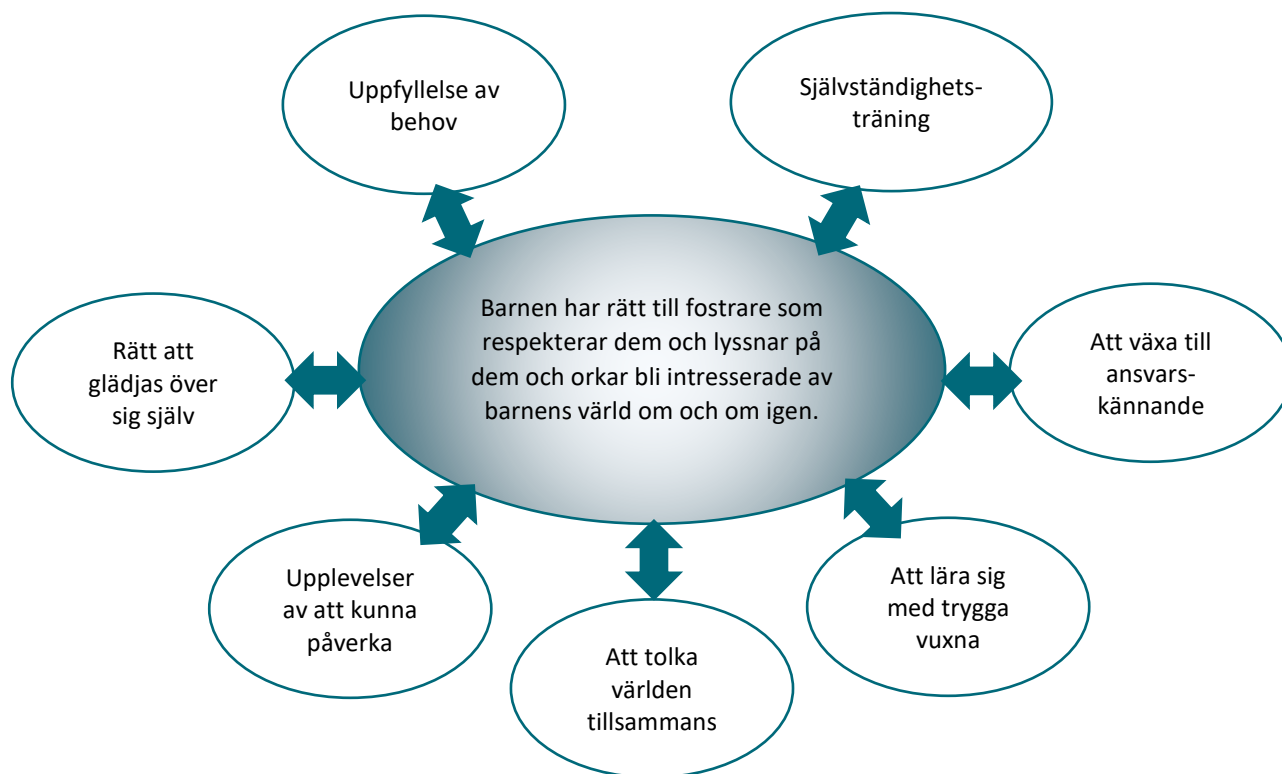
En verksamhetskultur som uppmuntrar till lek bekräftar lekens betydelse för barnets välbefinnande och lärande. Personalen ska lägga märke till faktorer som begränsar leken och utveckla arbetssätt och lärmiljöer som främjar lek. Barnen och personalen ska ha möjlighet att uppleva glädjen i att göra och leka tillsammans. Alla i gemenskapen ska uppmuntras att använda sin uppfinningsrikedom, uttrycksförmåga, fantasi och kreativitet. Leken ska få synas och höras. Barnen ska ges tid, rum och ro att hitta på lekar, experimentera och uppleva.

Fostrarna ansvarar för att barnen har möjlighet att leka både för sig själva och tillsammans med varandra. Vikt fästs vid verbal kommunikation och handledning så att den vuxna inte begränsar lekmöjligheterna med sina åtgärder. Personalen ska vara medveten om sina egna uppfattningar om könsroller och stereotyper och bygga lärmiljön genussensitivt – saker delas inte upp till sådana som passar för flickor respektive pojkar. De vuxna är genuint närvarande, observerar barnets lekar samt deltar själva i dem allt efter behov. Leken är en central uttryckskanal för barnens känslor och en viktig källa för välmående. (Mer om ämnet i kapitel 4.3)

Delaktighet, likabehandling och jämställdhet

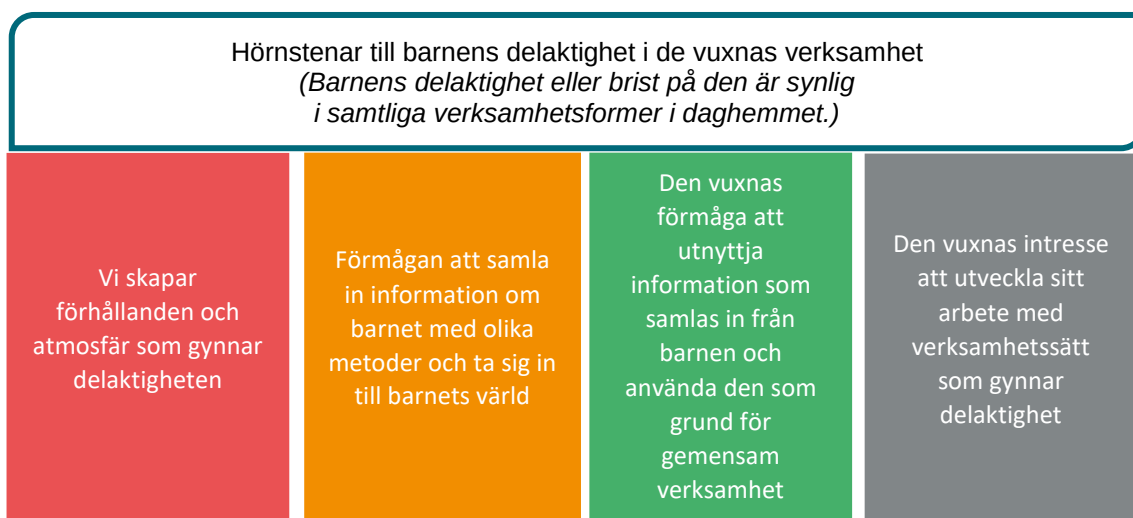
En inkluderande verksamhetskultur ska främja delaktighet, likabehandling och jämställdhet i all verksamhet. Barnens, personalens och vårdnadshavarnas initiativ, åsikter och synpunkter ska värdesättas. Det förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet. Genom delaktighet utvecklar barnen förståelse för gemenskapen, rättigheter, ansvar och konsekvenser av val. Sensitivt bemötande och en känsla av att bli sedd och hörd på ett positivt sätt stärker barnens delaktighet. Delaktigheten stärks genom att barnen och vårdnadshavarna deltar i planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten. Varje medlem i personalen är en viktig del av den fostrande gemenskapen.

Definition av barns delaktighet (Venninen, Leinonen & Ojala, 2011; övers.)

Helheten av delaktighet påverkas starkt av barnets egen upplevelse av delaktighet, för barnet upplever verksamheten som meningsfull utifrån de känslor verksamheten väcker. Det räcker inte att man *hör eller lyssnar på* barnen, utan barnen bör få en *upplevelse* av att de blir hörda och att de kan påverka sin egen vardag. Deltagande är en förutsättning för delaktighet, men äkta delaktighet nås inte endast genom deltagande. Det är möjligt att barnet är delaktigt utan att själv delta i verksamheten. Upplevelsen av delaktighet skapas inte av att agera ensam, utan i den ingår alltid växelverkan med andra. Barn som umgås med andra barn och vuxna lär sig olika samarbetsfärdigheter, så som att diskutera, förhandla och göra kompromiss. Dessa färdigheter hjälper barnen när de vill göra sig själv hörda, och samtidigt lär dem hur man ger rum även för andras uppfattningar. Barn som upplever att deras åsikter

respekteras lär sig också att respektera andras åsikter. Vad delaktighet alltså i praktiken betyder är att vuxna och barn samarbetar med varandra, lyssnar och blir hörda, har gemensamma idéer, diskuterar samt planerar, genomför och utvärderar verksamheten tillsammans.

Efter Venninen & Leinonen, 2010; övers.

Småbarnspedagogiken ska vara genussensitiv. Personalen ska uppmuntra barnen att göra val oberoende av könsbundna eller andra personrelaterade stereotypa rollmönster och förväntningar. Personalen ska lägga märke till om det förekommer ojämlikt bemötande bland barnen och ingripa på ett finkänsligt och konsekvent sätt. Positiv och uppmuntrande kommunikation stödjer utvecklingen av barnets identitet och självkänsla.

Medlemmarna i gemenskapen ska bemötas och behandlas likvärdigt oberoende av omständigheter som gäller en enskild person. Det att alla är lika värda betyder inte att alla är likadana. För att kunna utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att attityder i anslutning till likabehandling och jämställdhet diskuteras i arbetsgemenskapen. Det är också viktigt att fundera över hur attityder i anslutning till exempelvis språk, etnicitet, åskådning, handikapp, kön och dess mångfald återspeglas i tal, gester, handlingar och tillvägagångssätt. Kommunikationssätt, språkbruk och handlingsmönster som utgår från stereotypa antaganden överförs till barnen.

Jämställdhetsfostran inom småbarnspedagogiken styrs av tre grundprinciper:

Mer info om ämnet (största delen på finska) - [Tasa-arvoinen varhaiskasvatus.fi](http://Tasa-arvoinen.varhaiskasvatus.fi) - [Minä ja kulttuuri - Kieli ja vuorovaikutus – Toiminta ja arki – Tilat ja välineet – Kasvattajan muistilista samt Jämställdhet i lärande.fi](http://Minä.ja.kulttuuri-Kieli.ja.vuorovaikutus-Toiminta.ja.arki-Tilat.ja.välineet-Kasvattajan.muistilista.samt.Jämställdhet.i.lärande.fi).

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Småbarnspedagogiken är en del av ett kulturellt föränderligt och pluralistiskt samhälle. Kulturell mångfald ska ses som en resurs. Rätten till det egna språket, den egna kulturen, religionen och åskådningen är grundläggande rättigheter. Landets kulturarv och nationalspråk samt den egna gemenskapens och omgivningens kulturella, språkliga och åskådningsmässiga mångfald ska tas till vara och värdesättas inom småbarnspedagogiken. Det förutsätter att personalen har kunskap om andra kulturer och olika åskådningar samt förmåga att förstå och se företeelser ur olika perspektiv och sätta sig in i andra människors situation. Man ska diskutera olika tanke- och handlingsmönster på ett konstruktivt sätt och även tillsammans skapa nya tillvägagångssätt. Samtidigt främjas en kulturellt hållbar utveckling.

I en språkmedveten småbarnspedagogik är man medveten om att språken är närvarande – hela tiden och överallt. Personalen förstår språkets centrala betydelse för barnens utveckling och lärande, för kommunikation och samarbete samt för identitetsskapande och delaktighet i samhället. Att synliggöra flerspråkigheten stödjer barnens utveckling i en kulturellt mångskiftande värld. Alla i personalen ska vara medvetna om att de är språkliga modeller för barnen och de ska fästa uppmärksamhet vid sitt eget språkbruk. Personalen ska uppmuntra barnen att använda språk på ett mångsidigt sätt. Barnens språkliga färdigheter ska beaktas och de ska ges tid och möjligheter att uttrycka sig i språkligt varierande situationer.

I en kulturellt mångfaldig och språkligt medveten gemenskap uppfylls de principer som i värdegrunden nämns om likabehandling och jämlikhet, familjernas mångfald samt att skapa en vi-anda, vilket man upplevt vara viktigt i Sibbo. Varje barn och familj bemöts individuellt, och familjens språkliga och kulturella bakgrund beaktas och värdesätts. Yrkeskunnighet är essentiellt för att kunna föra öppen och konstruktiv diskussion om frågor som rör mångfald. Personalen uppdaterar sitt kunnande och utvecklar sin verksamhet med hjälp av fortbildning.

NCU: I enlighet med indikator nummer 21 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer skapar och upprätthåller personalen en atmosfär i gruppen som bygger på respekt för varje barns individuella kulturella, religiösa och åskådningsmässiga olikheter. Personalen stöder barns flerspråkighet i gruppen.

En språklig, kulturell och åskådningsmässig mångfald ses som en positiv del av barngruppens vardag. Man värdesätter barnets eget modersmål. Barnens olika kulturella bakgrund kan synas i den småbarnspedagogiska vardagen genom exempelvis olika lekar, musik, mat, historier, seder och fester.

För att stöda barn med en annan språklig bakgrund i deras inläring av finska har det uppgjorts enhetliga finskspråkiga instruktioner, *Suomi toisena kielenä* -opetusuunnitelma (se närmare i stycke 4.5 Preciseringar gällande språk och kultur).

Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil

En hälsosam, trygg och fysiskt aktiv livsstil värdesätts inom småbarnspedagogiken. Barnens välbefinnande främjas genom att de under dagen ges möjlighet att vila och ta det lugnt samt genom att de erbjuds en mångsidig, hälsosam och tillräcklig kost. Då man utvecklar verksamhetskulturen är det viktigt att se till att barnen och personalen har möjlighet att arbeta i en stressfri miljö som främjar koncentration. En tydlig och planerad, men flexibel dagsstruktur främjar välbefinnandet.

Inom småbarnspedagogiken ska man värna om hela gemenskapens fysiska, psykiska och sociala trygghet. Barnet ska skyddas mot våld, mobbning och andra trakasserier. Barnet har rätt att få tröst då barnet behöver det. Mobbning, våld eller trakasserier tillåts inte inom småbarnspedagogiken. Personalen ska känna igen mobbning, ingripa vid mobbning och förebygga mobbning medvetet och systematiskt. Det väsentliga när man förebygger mobbning är

att stödja barnens kamratrelationer och gemenskapens välmående. Personalen har en central roll i att stödja barnen när de övar på och utvecklar sina sociala och emotionella färdigheter.

Personalen ska tillsammans med barnen lära sig att upptäcka och lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. I fall av trakasserier, mobbning eller våld diskuterar personalen händelsen med barnens vårdnadshavare och söker lösningar tillsammans.

Till främjandet av säkerhet hör också säkerhetsfostran samt att systematiskt förebygga och följa upp olyckor och ta hand om lokaler och redskap. För att främja säkerheten inom småbarnspedagogiken förutsätts ett fungerande och ansvarsfullt ledarskap samt att personalen behärskar säkerhetsaspekterna.

Verksamhetsplan för att förebygga mobbning inom småbarnspedagogiken i Sibbo

Det mest centrala värdet är barnens rätt till en god barndom. Enligt denna värdegrund ska varje barn behandlas jämnt och likvärdigt och barnets personlighet respekteras. Barnen godkänns precis så som de är, de blir hörda och sedda och man stödjer deras sunda självkänsla. Barnen kan lita på de vuxna och känner sig trygga när de deltar i småbarnspedagogiken. Barnen har rätt till fysisk och psykisk integritet. Sanningsenlighet och öppenhet är viktigt för samarbetet mellan personalen, barnen och vårdnadshavarna.

Det är väsentligt att mobbning förebyggas med hänsyn till följande saker:

Vad är mobbning?

Mobbning är när barnet blir upprepade gånger eller för en längre tid illa behandlat av en eller flera personer. Ett mobbat barn kan känna sig sämre än andra, hotat, värdelöst eller avvisat.

Känslan av att bli mobbad är subjektiv. Ett känsligt barn kan uppleva även enstaka händelser som mobbning och bli rädd att de upprepar sig. Det är viktigt att personalen tar dylika händelser på allvar. Enstaka händelser är inte mobbning, men barnet kan få känsla av otrygghet på grund av dem. I en mobbningssituation ska man alltid beakta barnets egen uppfattning om mobbning samt denna uppfattnings betydelse.

Hur förebygger man mobbning?

De vuxnas egen inställning till mobbning samt de modeller som förmedlas genom agerandet är väsentliga i förebyggandet av mobbning. Personalens interaktion sinsemellan påverkar barnens uppfattning och lärande om respekt mellan människorna.

Att förstärka gruppandan i barngruppen i början av verksamhetsperioden är viktigt för att skapa vi-anda och kamratrelationer. Den vuxna är konsekvent i sin fostrarroll, på sin vakt och medveten om vad som händer i barngruppen. Personalen styr, observerar, stödjer och skyddar barnens lek. Barnen uppmuntras till att bilägga små tvister och bråk själva, vid behov med hjälp av en vuxen. Man reagerar direkt när en situation uppkommer.

Den vuxnas uppgift är att skapa en öppen och trygg atmosfär för barnen så att de kan och vill berätta för vuxna om eventuell mobbning. Barnet ska få kunna lita på att den vuxna är närvarande och hjälper vid behov. Mobbning och hur det känns att bli mobbad diskuteras med barnen. Vi utnyttjar olika teman i sagoböcker, t.ex. vänskap och utanförskap och hur man ber om ursäkt och förlåter. Verksamheten genomförs i smågrupper där det är lättare att lägga märke till om mobbning förekommer i gruppen.

Hur märker man om någon blir mobbad och hur ska man reagera?

En vuxen ska alltid reagera om hen upptäcker att någon blir mobbad. Den vuxna har som uppgift att iaktta barnens lek och kommunikation med andra samt identifiera mobbningssituationer i så tidigt skede som möjligt. Mobbningssituationer reds ut genom att diskutera orsakssamband och hur mobbningen känns med barnen. Diskussionen ska anpassas till barnens ålder. Den vuxna ska vara opartisk och sträva efter att iaktta orsakerna till situationen.

Den vuxna ska vara medveten om hur situationen har gått till innan man fastställer konsekvenser. Barnet ska förstå vad hen ber om ursäkt för när hen ber om ursäkt. Sämja och försoning genomförs med beaktande av barnens egna åsikter och förslag till lösningar. Personalen följer med situationen även i efterhand. Vid behov ska man informera hela personalen och enhetschefen om händelsen. Familjen ska informeras om vad som hänt och vid behov ska man ordna ett möte i vilket alla berörda parter, barnen och deras vårdnadshavare deltar.

Hur bedömer man om man lyckats med att förebygga mobbning?

Hur man förebygger och identifierar mobbning och ingriper i den utvärderas i team- och kvällsmöten. Ämnet tas upp även med nya kolleger.

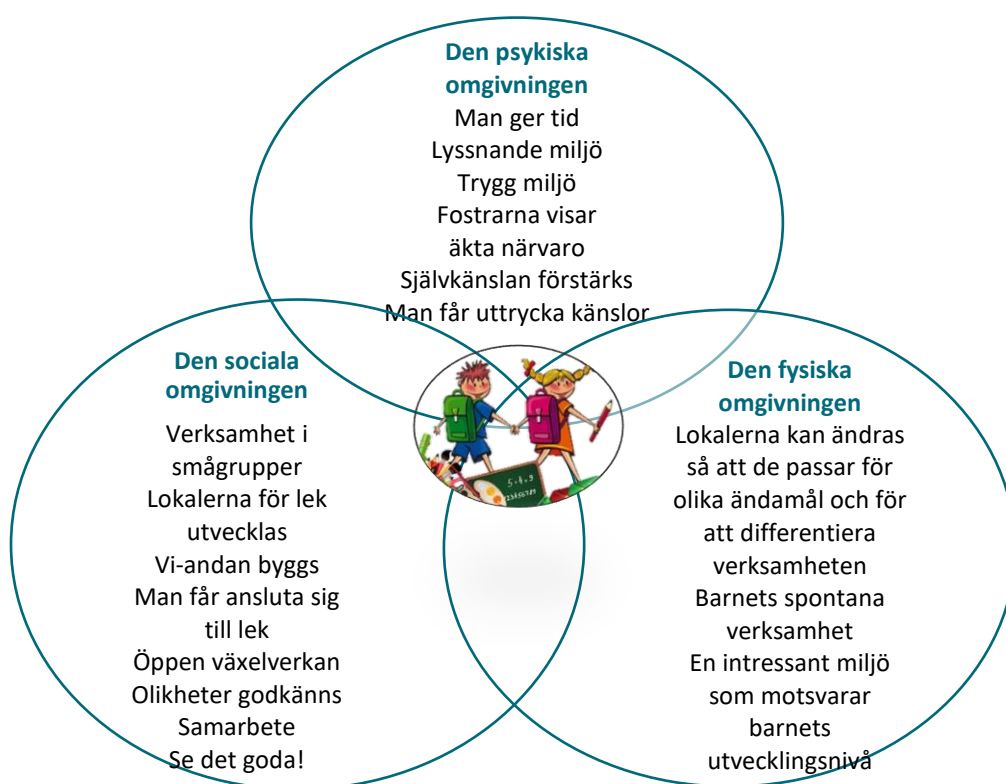
Att förebygga mobbning betyder att man påverkar verksamheten i barngruppen, skapar en trygg grupp och förstärker barnens sociala färdigheter. I det förebyggande arbetet är det väsentligt att lära barnen färdigheter med vilka de klarar av olika sociala situationer. Grunder för att förebygga mobbning är att fostringspersonalen ser sin egen vikt i fenomenet och hur det uppstår. Den vuxna har som uppgift att identifiera mobbningssituationer. Vuxna bär också ansvaret för att ingripa i och förebygga mobbning.

Barnen får öva sina sociala och emotionella färdigheter bl.a. med hjälp av pedagogiskt planerad gruppverksamhet och stödd lek. Som stöd kan man använda olika program och material som utvecklar sociala och emotionella färdigheter (t.ex. Askeleittain/Stegvis; Kompisväskan; Tunnemuksa ja Mututoukka). I samband med att man utvärderar verksamhetskulturen ska man också ta upp ämnet mobbning.

3.1 Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken

Begreppet lärmiljö inom småbarnspedagogiken omfattar den fysiska, psykiska och sociala dimensionen:

- Den fysiska miljön omfattar byggda lokaler och närmiljön samt olika material och redskap.
- Den psykiska verksamhets- och inlärningsmiljön består av den allmänna atmosfären, som varje arbetstagare påverkar på sitt sätt.
- Växelverkan och samarbetsförmåga framhävs i den sociala miljön. Barnet känner sig delaktig om hen genom egen erfarenhet får påverka vardagen inom småbarnspedagogiken.

(Efter Isokyrös plan för småbarnspedagogik (på finska))

I lärmiljöerna kan man genomföra pedagogisk verksamhet av många slag och lärmiljöerna ska formas enligt behov. Personalen ska beakta barnens intressen, individuella färdigheter och behov samt riktlinjerna för småbarnspedagogisk verksamhet som beskrivs i stycket Planering och genomföring av pedagogisk verksamhet inom småbarnspedagogiken. I lärmiljöerna ska man arbeta flexibelt i grupper av olika storlek, så att alla har möjlighet att delta i aktiviteterna och kommunikationen. Arbete i pedagogiskt ändamålsenliga grupper främjar barnens och personalens koncentration och en barncentrerad verksamhet.

Gemensamt överenskomna regler och tillvägagångssätt bidrar till att skapa en trygg lärmiljö som präglas av inbördes respekt och gemensamt ansvar. I en trygg miljö är det tillåtet att visa olika känslor och personalen hjälper barnen att uttrycka sina känslor och att reglera dem. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och de ska få sina frågor besvarade.

Lärmiljöerna ska planeras och utvecklas så att de främjar likabehandling och jämställdhet mellan könen. Detta möjliggör att man kan bryta traditionella könsstereotypa mönster. Lärmiljöerna ska främja barnens språkliga utveckling och språkmedvetenhet samt synliggöra kulturell mångfald.

Målet inom småbarnspedagogiken är att säkerställa en inlärningsmiljö som är utvecklande, främjar lärande och är hälsosam och trygg. Enhetsspecifika räddningsplaner har utarbetats för alla enheter för småbarnspedagogik i Sibbo. Dessa planer är en del av den kommunala säkerhetsplanen. Småbarnspedagogiken har en egen Säkerhetsmapp, i vilken man har antecknat alla ärenden förknippade med säkerhet. En Första Hjälp-mapp har utarbetats för olycksfall och första hjälpen-situationer. Daghem har laminerade kort med anvisningar för olyckor, första hjälpen och risksituationer. För utflykter fyller personalen i en särskild Säkerhetsplan för utflykter.

NCU: I enlighet med indikator nummer 13 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer ska personalen planera och skapa den pedagogiska lärmiljön så att den uppmuntrar barn att leka, röra sig, utforska, skapa och uttrycka sig. Lärmiljön utvärderas och utformas regelbundet utifrån barnens behov och intressen och så att lärmiljön utmanar och inspirerar barn dem att lära sig.

Lärmiljön planeras och skapas tillsammans med barnen. Barnets delaktighet, omformbara lokaler samt alternativa lek förverkligas genom detta. Barnet är en aktiv aktör. Ett av de utvärderingsverktyg som används i Sibbo är en fotograferingsmetod som baserar sig på mosaikmetoden, där barnen själva får påverka sin lärmiljö (se närmare i stycke 6, Utvärdering och utveckling av verksamheten). I tillägg till att barnen själva fotograferar sin lärmiljö fotograferar även de vuxna den pedagogiska verksamheten. De fotografier som fostrarna tagit kompletterar barnens synpunkter. Barnen ska varje dag ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och med hela sin kropp. Lärmiljöerna erbjuder barnen olika alternativ till trevlig verksamhet, mångsidig och fartfylld motion, lek och spel samt till tystare stunder och vila. Barnens idéer och lekar samt deras hantverk är synliga i lärmiljöerna.

Barnen ska få använda mångsidiga och säkra lekredskap och övriga redskap i tillräcklig omfattning. Redskapen ska vid behov anpassas till barnens individuella behov av stöd. Man strävar efter att redskapen ska vara tillgängliga för barnen. I mån av möjlighet planerar man lokalerna ur barnens synvinkel så att inte alla saker alltid behöver städas undan efter användningen. I lokalerna försöker man också ha ett visst antal låga stolar och bord så att barnen själva ser vad som finns på bordet och så att de spontant kan sätta sig vid bordet. Reglerna formas ur barnens perspektiv, och onödiga förbud avlägsnas.

Lokalerna inom den öppna småbarnspedagogiken är i gemensamt bruk och den tid barnen är inom småbarnspedagogiken varierar. Utgångspunkterna för verksamheten inom den öppna småbarnspedagogiken är barnens intressen, lek och kamratrelationer. Lärmiljöerna planeras utifrån dessa synpunkter.

I familjedagvården fungerar vårdarens hem som lärmiljö. Barnen av olika åldrar och deras behov beaktas när man bygger lekredskap och lärmiljöerna. Inom familjedagvården använder man planmässigt närmiljön som lärmiljö. Utflykter till närliggande mål genomförs ofta, och barnen får möjlighet att röra sig med fart.

I mån av möjlighet används även naturen, den närliggande miljön och lekparkers regelbundet som lärmiljö. De utnyttjas som lärmiljöer för att få både motions- och naturupplevelser. Till exempel skogsutflykter, promenader och lekar i närmiljön berikar barnens vardag och skapar en ny dimension i lärmiljön. Samarbete med andra aktörer och besök på exempelvis bibliotek, museer, kulturarvsplatser, teatrar och vårdnadshavarnas arbetsplatser berikar barnens lärmiljöer. Planeringen av lärmiljöer erbjuder också en naturlig möjlighet till samarbete mellan personalen och vårdnadshavarna.

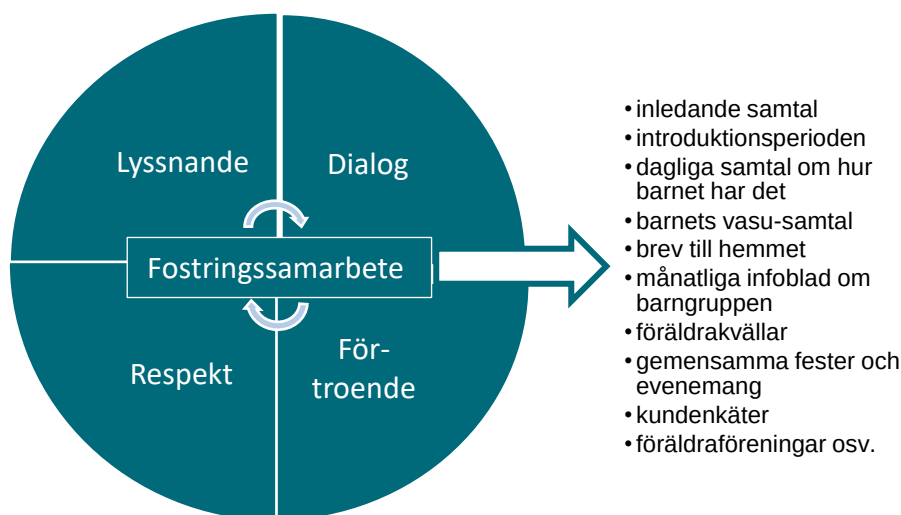
3.2 Samarbete inom småbarnspedagogiken

Genom samarbete ska man stödja den småbarnspedagogiska verksamheten så att varje barn får ta del av fostran, undervisning och vård enligt sin egen utveckling och sina egna behov. Anordnarna av småbarnspedagogik bär ansvaret för att samarbetet är systematiskt och för att samarbetet vid behov är mångprofessionellt.

Kommunen ska vid anordnandet av småbarnspedagogiken samarbeta med de instanser som ansvarar för undervisning, idrott och kultur, socialvård, barnskydd, rådgivningsverksamhet och övrig hälsovård samt med andra behövliga aktörer. Personalen inom småbarnspedagogiken omfattas också av bestämmelserna om att styra personer till att söka socialservice och att göra en barnskyddsanmälan.

Samarbete med vårdnadshavarna

I Sibbo samarbetar man med barnens vårdnadshavare enligt fostringsgemenskapens principer, där fokus ligger på lyssnande, tillit, respekt och dialog. I fostringspersonalens utbildning ska man lägga vikt på fostringssamarbetets betydelse i växelverkan mellan småbarnspedagogiken och vårdnadshavarna samt på hur barnets uppväxt stöds genom att främja barnets övergripande välbefinnande. På detta sätt skapar man förutsättningar för barnets goda uppväxt, lärande och utvecklande. Det dialogiska samarbetet ska vara ömsesidigt och av personalen förutsätts initiativtagande och aktivitet för att bygga partnerskapet. I samarbetet ska familjernas mångfald, barnens individuella behov samt frågor som gäller vårdnad och föräldraskap beaktas. Vid behov ska en tolk användas under diskussionerna för att säkerställa att alla parter blir förstådda.

Samarbetet är särskilt viktigt vid övergångsskedena, till exempel då barnet börjar i småbarnspedagogiken, vid övergångar inom småbarnspedagogiken, då ett barn byter daghem eller då barnet börjar i förskoleundervisningen.

NCU: I enlighet med indikator nummer 21 som beskriver strukturella kvalitetsfaktorer ska barns övergångar från hemmet till småbarnspedagogiken, inom småbarnspedagogiken och vidare till förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen planeras och genomföras så att barns lärtigar bildar en smidig och jämlik sammanhängande enhet.

Den enhetliga modellen för inledandet av dagvården i Sibbo utgör en viktig del av samarbetet och byggandet av barnets trygghetskänsla. Varje familj som inleder småbarnspedagogiken erbjuds möjlighet till ett bekänningsbesök, där fostraren träffar barnet och dess familj i en omgivning som är bekant och trygg för dem innan dagvården inleds. Dessutom rekommenderar vi att varje ny familj har en 1–2 veckors period då den bekantar sig med den blivande dagvårdsenheten och då barnet i lugn och ro kan bekanta sig med den nya omgivningen tillsammans med vårdnadshavaren. Barnet och vårdnadshavaren övar sig att så småningom skiljas från varandra. Som grund för det inledande samtalet använder man den första delen i barnets plan för småbarnspedagogik. När barnet byter grupp eller helt flyttar över till en ny enhet, erbjuds familjen alltid ett bekänningsbesök där fostraren besöker barnets hem. Då barnet flyttar till en annan grupp inom samma enhet ordnar personalen en möjlighet för barnet att så småningom bekanta sig med den nya gruppen, till exempel genom besök och gemensam verksamhet. Besök till den blivande förskoleenheten ordnas för barn som flyttar till förskoleundervisning.

NCU: I enlighet med indikator nummer 25 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer bygger fostrarsamarbetet på att barnet och dess vårdnadshavare värdesätts och på att relationen är öppen, jämlik och förtroendefull. Av interaktionen framgår att personalen respekterar vårdnadshavarens kännedom om sitt barn och har de kunskaper och färdigheter som behövs i arbetet.

I Sibbo använder man parallellt många olika samarbetsmetoder, med hjälp av vilka man vill öka delaktigheten. Förutom den växelverkan som sker varje dag omfattar naturliga samarbetsformer till exempel föräldrakvällar, temarespons, olika enkäter samt möten där barnets plan för småbarnspedagogik behandlas. Vid behov gör speciallärare inom småbarnspedagogik även konsultationsbesök. Även gemensamma fester och evenemang ökar vårdnadshavarnas delaktighet och känsla av samhörighet. I samarbetet med vårdnadshavarna är det viktigt att använda både informations- och kommunikationsteknik samt daglig kommunikation. Elektroniska system och program erbjuder sätt på vilka man kommunicerar snabbt och smidigt utan att ändå glömma de mer traditionella metoderna såsom responslåda eller önsketråd. Det viktigaste är att vårdnadshavarna har en möjlighet, om de så önskar, att påverka innehållet i sitt barns småbarnspedagogik, fostran och undervisning.

Mångprofessionellt samarbete

Syftet med det mångprofessionella samarbetet är att försäkra sig om att den småbarnspedagogiska verksamheten vid verksamhetsenheterna motsvarar barnens behov. Viktiga samarbetspartner är till exempel rådgivningspersonalen, barnskyddet samt andra aktörer inom hälsovården och socialvården. Vikten av samarbetet ökar om någon av dessa aktörer känner oro för barnets utveckling eller välbefinnande samt när barnets stöd planeras och ordnas. Personalens bedömning är en viktig del av bedömningen av barnets helhetsmässiga växande, utveckling och välbefinnande och vid tidig identifiering av barnets behov av stöd i ett mångprofessionellt samarbete.

NCU: I enlighet med indikator nummer 23 som beskriver strukturella kvalitetsfaktorer ska personalen samarbeta med andra anställda inom småbarnspedagogiken, med anställda inom den grundläggande utbildningen och med vårdnadshavarna för att förverkliga barnets välbefinnande och lärande inom småbarnspedagogikens olika verksamhetsformer, när barnet flyttas mellan enheter och vid övergången från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen.

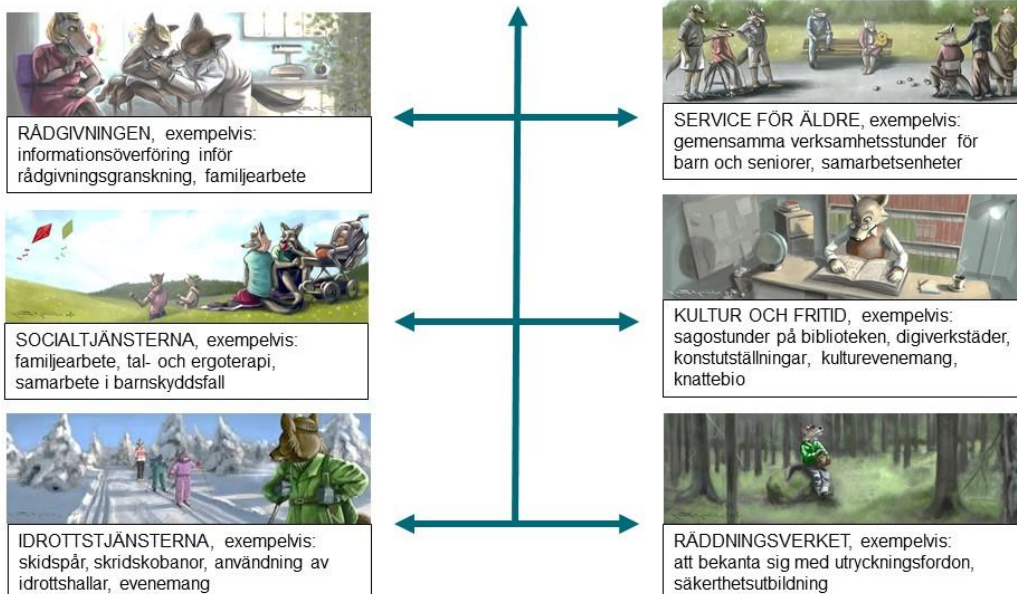
För alla barn som fyller 3, 4, och 5 år fyller man i en blankett för informationsöverföring, som småbarnspedagogiken levererar till rådgivningen före barnets besök. Efter kontrollen levererar rådgivningen sedan blanketten för informationsöverföring tillbaka till barnets enhet för småbarnspedagogik. På blanketten kartläggs barnets lek, dagliga funktioner, färdigheter samt utveckling inom språket, motoriken, iakttagelseförmågan, känslolivet och de sociala färdigheterna. Rådgivningen erbjuder också tjänster inom familjearbetet. Man strävar till exempel efter att göra ett hembesök hos varje familj som väntar barn, och familjen kan vid behov få stöd av rådgivningens familjehandledare både under graviditeten och under småbarnsåren. Förutom av rådgivningen kan familjerna också få hjälp och stöd för vardagens utmaningar via socialarbetet för barnfamiljer och via hemservicen. Småbarnspedagogiken idkar samarbete också med övriga naturliga samarbetspartner, till exempel tal- och ergoterapeuter. Allt samarbete sker dock med vårdnadshavarnas samtycke.

Andra samarbetspartner i näromgivningen är till exempel organisationer, församlingar, polisen samt kost- och städservice. Sibbo är känd som en kommun som uppskattar sin hembygd och där de olika sektorerna idkar omfattande samarbete. Samarbete görs till exempel med idrottstjänsterna i form av olika idrottsevenemang och användning av skridskobanor, skidspår, idrottsplaner samt idrottsbollar. Idrottsväsendet har även en egen idrottsinstruktör som ansvarar för att öka motion och stödja den inom småbarnspedagogiken. En motionsansvarig har också utsetts för varje enhet inom småbarnspedagogik. Idrottsväsendets idrottsinstruktör sporrar dessa motionsansvariga.

Med kulturtjänsterna samarbetar man i form av bl.a. teatrar, sagostunder vid biblioteken och lånande av böcker. Med service för äldre ordnas gemensamma verksamhetsstunder för seniorer och barn. Man värnar om Sibbos kulturarv, och tillsammans med barnen bekantar man sig i mån av möjlighet också med olika historiska platser såsom fornlämningarna vid Sibbesborg, hembygds museet Sibbesgården, lantbruks- och skolmuseerna samt Sibbos kyrkor. Med hjälp av elassisterade cyklar, så kallade Muksubussi (ung. Småttingsbussen) är det lättare att ta med en smågrupp på utflykt i närmiljön.

Kommunala samarbetsformer inom småbarnspedagogen

Informationsmedling mellan aktörerna

Småbarnspedagogik med tillhörande förskoleundervisning och grundläggande utbildning bildar en helhet för barnets växande och lärande som framskrider konsekvent och utgör en grund för livslångt lärande. Att personalen inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen känner till utbildningssystemet och de centrala mål, särdrag och tillvägagångssätt som kännetecknar de olika stadierna inom systemet är utgångspunkten för en kvalitativ helhet. För att barnens välbefinnande, utveckling och lärande ska ske smidigt, ska även övergångarna planeras och utvärderas.

Förutom att småbarnspedagogiken inleds på ett enhetligt sätt i Sibbo sköter man om att informationen gällande barnet överförs under hela småbarnstiden samt då barnet går över till förskoleundervisningen. Om barnet byter grupp eller helt flyttar över till en ny enhet, kommer man överens med familjen och enheterna om praxis som följs vid flyttningen. Det ligger alltid på fostrarnas ansvar att föra över information från en grupp till en annan. Barnets plan för småbarnspedagogik ska innehålla information om var uppgifter har överförts. För varje barn ber man om ett skriftligt tillstånd av vårdnadshavaren för att överföra barnets plan för småbarnspedagogik. Innan någon information överförs diskuteras saken alltid med barnets vårdnadshavare. Ärenden som rör barn som går över till förskoleundervisningen diskuteras vid ett gemensamt överföringsmöte. I det här mötet deltar det blivande förskolebarnets nuvarande fostrare/enhetens chef och den blivande förskolans lärare/chefer samt speciallärarna inom småbarnspedagogik. Även en särskild blankett för överföring av information används.

Vid överföring av uppgifter som är oumbärliga för verksamheten följer man alltid den allmänna dataskyddsförordningen (GDPR) samt den nationella dataskyddslagen.

4. PEDAGOGISK VERKSAMHET OCH ARBETSSÄTTEN

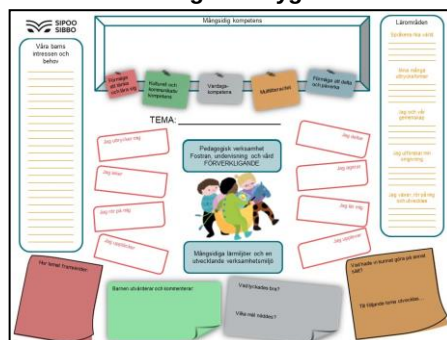
Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken präglas av ett helhetsskapande angreppssätt. Utgångspunkten för den pedagogiska verksamheten är alltid varje barn som individ. Genom att satsa på de i värdegrunden nämnda principerna om att lyssna på barnet och stödja växelverkan skapar vi en gedigen grund för vår verksamhet. Då varje barn upplever att hen är viktig och uppskattad kan man planera meningsfull pedagogisk verksamhet utifrån lärområdena och målen för mångsidig kompetens. I Sibbo följer man Delaktighetslöftet som en metod för att beakta barnens intressen och delaktighet då den pedagogiska verksamheten planeras och verkställs.

Lagen om småbarnspedagogik betonar vikten av pedagogik samt den pedagogiska ansvar som lärare och speciallärare inom småbarnspedagogik har. Läraren inom småbarnspedagogik har det övergripande ansvaret för att planera verksamheten i barngruppen, för att genomföra verksamheten planenligt så att målen uppnås samt för att utvärdera och utveckla verksamheten. Lärare inom småbarnspedagogik, socionomer och barnskötare planerar, genomför och utvärderar verksamheten tillsammans med daghemsföreståndaren, specialläraren samt övrig personal inom småbarnspedagogiken.

Under personalens gemensamma planeringsdag är det inte möjligt att göra upp en noggrann plan för den pedagogiska verksamheten, eftersom verksamheten bygger på barnens behov och önskemål. Men verksamheten måste ändå ha en riktgivande ram, genom vilken läraren inom småbarnspedagogik kan säkerställa att utgångspunkten för verksamheten är högklassig och pedagogisk. Under planeringsdagen får också avtalet om personalens gemensamma verksamhetsmetoder en viktig roll, till exempel med hjälp av teamavtal.

För mer detaljerad planering använder fostrarna ett verktyg för planering av teman, som innehåller alla områden i referensramen för den pedagogiska verksamheten (se stycke 6 Utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten).

Utvärderingsverktyget i bruk

4.1 Pedagogisk dokumentation

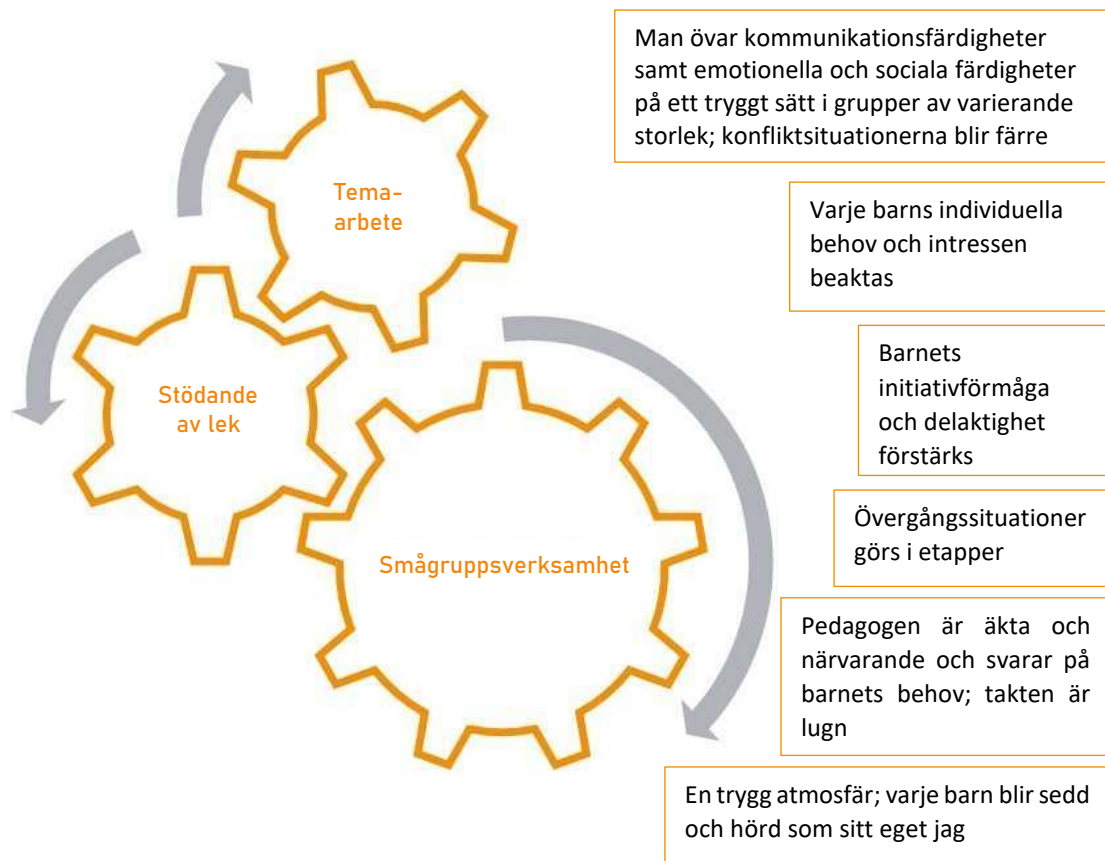
Pedagogisk dokumentation är en central arbetsmetod för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla den småbarnspedagogiska verksamheten. Den pedagogiska dokumentationen ger information om barnens liv, utveckling, intressen, tankar, lärande och behov samt om barngruppens verksamhet, på ett konkret och mångsidigt sätt. Med hjälp av enskilda dokument, till exempel fotografier, teckningar eller personalens observationer, kan man tillsammans med barnen iaktta barnens utveckling och lärande. Barnens kunskaper och färdigheter, intressen och behov blir synliga genom den pedagogiska dokumentationen och ska utgöra grunden för planeringen av verksamheten.

Den information och förståelse som dokumentationen bidrar till ska användas till exempel för att arbetssätten, lärmiljöerna, verksamhetens mål, metoderna och innehållet kontinuerligt ska kunna anpassas enligt barnens intressen och behov. Barnets plan för småbarnspedagogik är en del av

den pedagogiska dokumentationsprocessen. Systematisk dokumentation behövs också då man bedömer barnens behov av stöd för utveckling och lärande.

4.2 Mångsidiga arbetssätt

I Sibbo betonar man **verksamhet i smågrupper**. Barnen delas flexibelt in i mindre grupper under dagens lopp, exempelvis utgående från deras individuella behov, ålder, intressen eller kamratstödet. Smågruppernas struktur och den vuxna som leder dem växlar så att barnen lär sig att fungera i olika sammansättningar och får njuta av samtliga vuxnas kunskande i gruppen. Fostrarna är alltså medvetna om varför, hur och på vilka grunder grupperna ska delas in, och de ansvarar också för att barnen erbjuds mångsidig och planmässig verksamhet. Varje barns behov ska beaktas då smågrupperna bildas, men ändå så att barnen själva får vara med och välja en verksamhet som intresserar dem. Därför är det mycket viktigt att de vuxna är genuint närvarande, observerar barnen och lär känna varje barns behov och intressen. Då man arbetar i mindre grupper är det möjligt att till exempel gå ut etappvis, varvid dagen blir rofylld och lugn för barnen. Verksamheten i smågrupp förverkligas alltså inte enbart under förmiddagens ledda verksamhet, utan dagen planeras som en helhet.

Förutom verksamheten i smågrupp är **temaarbete** en av de mångsidiga arbetsmetoderna i Sibbo. Temarbetet baserar sig alltid på pedagogiska mål samt ett pedagogiskt tänkesätt, och teman väljs utifrån barnens önskemål, behov och intressen. Teman kan förverkligas så att de har olika längd och innehåll men ändå så att det möjligt att samarbeta med de andra grupperna och enheterna. Genom att dela gemensamma projekt och arbetsmetoder bland fostrarna skapas en känsla av samhörighet och vi-anda som nämns i värdegrunden. Vid val av arbetsmetoder beaktas också barnens behov av fysisk aktivitet, och lärmiljön vidgas att omfatta även gårdsplanen, skogen och den närliggande miljön. Valet av arbetsmetoder styrs av ett barnorienterat tänkesätt.

De mångsidiga arbetsmetoderna som stöder **leken** beskrivs i mer detalj i stycke 4.3 (Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande).

4.3 Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande

Leken är central inom den småbarnspedagogiska verksamheten. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att erbjuda barnen möjligheter till olika slags lekar. Leken främjar barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Även om barnet självt inte upplever leken som ett verktyg för lärande, utan ett sätt att vara och leva samt gestalta världen, så lär sig barnet genom leken. Upplevelser som väcker barnens känslor, nyfikenhet och intresse stimulerar till lek.

I den pedagogiska verksamheten kan man kombinera till exempel drama, improvisation eller sagor för att utveckla lekens gång och bygga upp lekvärldar. Personalen ska inse vilken betydelse det har för barnens välbefinnande och lärande att de får koncentrera sig på att undersöka, uttrycka sig spontant och kreativt samt leka fartfyllda och aktiva rörelselekar. Olika situationer kan berikas genom lek. Ramsor, ordlekar, sånger och lekfull samvaro stärker en positiv atmosfär, vilket stödjer barnens lärande och välbefinnande.

Personalen ska även iakttä och dokumentera barnens lek. Genom att observera leken får personalen insikt i barnens tänkande och intressen, deras känslor och upplevelser. Observationerna ska användas för att planera och handleda leken och den övriga verksamheten.

NCU: I enlighet med indikator nummer 7 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer observerar och dokumenterar personalen regelbundet och systematiskt barns vardag inom småbarnspedagogiken för att förstå barns erfarenhetsvärld. Den information som produceras används vid planering, genomförande, utvärdering och utveckling av verksamheten.

I en gemenskap som uppmuntrar till lek och växelverkan avspeglas de i värdegrunden nämnda betoningarna om att förstå barnets synvinkel och att ge tid för att tillsammans begrunda saker och ting. Kvaliteten på småbarnspedagogiken påverkas på ett betydande sätt av hur mycket barnen och de vuxna växelverkar med varandra. Endast genom att satsa på växelverkan och vara närvarande med barnen på ett genuint sätt kan man förstå barnens tankevärld och hjälpa dem att utveckla sina sociala och emotionella färdigheter och empatiska förmåga. Samtidigt kan man effektivt förebygga uppkomsten av mobbning.

Fostringspersonalens tankar om arbetsmetoder som stödjer lek:

- Barnen ska ha möjlighet att påverka hur länge leken pågår samt dess innehåll.
- Kamratrelationer stöds genom lek.
- Barnen har möjlighet till både spontan och ledd lek i smågrupper.
- Barnen får påverka vem de leker med – enligt sitt eget kunnande och färdigheter.
- Leken ger möjlighet till att öva sig på sociala färdigheter.
- Den vuxnas sensitivitet – vuxna visar äkta närvaro.
- Man ingriper i konfliktsituationer i tid – den vuxna hjälper barnen att hantera känslor och öva självbehärskning.
- Barnen ges möjlighet att leka i en trygg och inspirerande lekmiljö.
- De vuxna verbaliserar verksamheten och för leken framåt.
- Leken ges tid att utvecklas och fortsätta.
- Barnens kreativitet stöds så att lekredskapen och utrymmena kan användas på ett flexibelt och mångsidigt sätt.

4.4 Lärområden

Lärområden beskriver den pedagogiska verksamhetens centrala mål och innehåll inom småbarnspedagogiken. De styr personalen i att planera och genomföra mångsidig och förenhetligad pedagogisk verksamhet tillsammans med barnen.

Språkens rika värld

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja utvecklingen av barnens språkliga kunskaper och färdigheter samt deras språkliga identiteter. Barnens intresse och nyfikenhet för språk, texter och kulturer ska stärkas. Att stödja språkutvecklingen nära kopplat till utvecklingen av barnets multilitteracitet (delen Mångsidig kompetens). Språkutvecklingen har också samband med andra delområden inom mångsidig kompetens, bland annat kulturell och kommunikativ kompetens. När barnens språkliga färdigheter utvecklas ger det barnen nya möjligheter att påverka, delta och vara aktiva aktörer. För barnen är språket både ett föremål och ett verktyg för lärandet.

Med tanke på språkinläringen är det viktigt att vara medveten om att barn i samma ålder kan befinna sig i olika skeden av språkutvecklingen inom olika delområden. De språkliga identiteterna utvecklas när barnen får stöd och handledning inom de centrala delområdena för språkliga kunskaper och färdigheter.

NCU: I enlighet med indikator nummer 4 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer använder personalen språket på ett så rikt och mångsidigt sätt som möjligt och med hänsyn till barns ålder och utvecklingsnivå.

Sibbo som uppväxtmiljö erbjuder möjligheter till att på ett naturligt sätt bekanta sig med t.ex. finska och svenska som språk och kultur. Barnen uppmuntras att enligt sina egna förutsättningar och sitt eget kunnande delta i den dagliga växelverkan.

Ingen får uteslutas på grund av det språk som används i leken. Vi fäster dagligen uppmärksamhet vid att verksamheten verbaliseras i de vardagliga situationerna både inne och ute. Eftersom verksamheten grundar sig på att fungera i smågrupper får varje barn mera tid till diskussion med både en vuxen och de andra barnen. Vi använder olika slags hjälpmetoder, genom vilka vi ökar den språkliga verksamheten och gör den synlig i vardagen. Sådana metoder är bland annat sagoteringsmetoden, berättelsetärningar, tillsättande av berättelser till barnens teckningar, berättelsekort samt olika metoder för dokumentering såsom nedskrivning av barnens berättelser, yttranden och lekar. Man använder också olika arbetsmetoder som stöder växelverkan och emotionella färdigheter.

Faktorer som påverkar barnens språkliga utveckling:

Kommunikationsfärdigheter: barnen upplever att de blir hörda och att deras initiativ blir bemötta

- Personalen är sensitiv för och reagerar även på barnens non-verbala budskap. Barnen uppmuntras att kommunicera med personalen och med varandra.

Barnens språkförståelse

- Den vuxnas roll – ge en mångfald av språkliga modeller, verbalisera, beskriva och diskutera verksamheten med barnen.
- Växelverkan samt språkförståelse och -utvecklingen ska vid behov stödjas med hjälp av bilder, föremål och tecken.
- Den lokala dialekten ska värnas om.

Barnens muntliga språkfärdighet

- Barnen ska uppmuntras att tala i olika situationer både med vuxna och med varandra. Man ska också iakttä tonfall och betoningar.

Den språkliga uttrycksförmågan: att stärka förmågan att anpassa språket enligt situationen

- Vi övar oss på att anpassa språket enligt situationen; att berätta, förklara och diskutera. Vi bekantar oss med olika texter och litteratur.
- Att leva sig in i olika situationer, använda humor.

Utöka det verbala arbetsminnet och ordförrådet: barnens språkliga uttryck berikas

- Vi använder ramsor och sånglekar samt leker med språket, benämner saker och använder beskrivande ord.
- Vi har rofylld tid för diskussioner, läsning och berättelser.

Utvecklingen av språkliga medvetenhet: medvetenhet om saker som berör språkets former, strukturer och betydelse

- Att iakttä och undersöka olika språk. Barnen uppmuntras att lekskriva och lekläsa..

Lek

- Barnen får tid och rum för att leka. Vuxna deltar i leken.
- En stimulerande miljö som uppmuntrar till växelverkan och stödjer barnets språkutveckling.

Dialog med vårdnadshavarna

- Barnets språkliga utveckling och lärande diskuteras med föräldrarna.
- Att stödja barnets eget modersmål är av betydelse betonas.
- Diskussioner om hur man kan främja och stödja barnets språkliga utveckling.
- Samarbete för att stödja barnets flerspråkighet.

Flerspråkighet/kulturell diversitet

- Personalen har information om flerspråkighet och om arbetsmetoder som stödjer det.
- Personalen arbetar aktivt för att komma på olika sätt att underlätta växelverkan mellan de vårdnadshavare som man inte har ett gemensamt språk med.

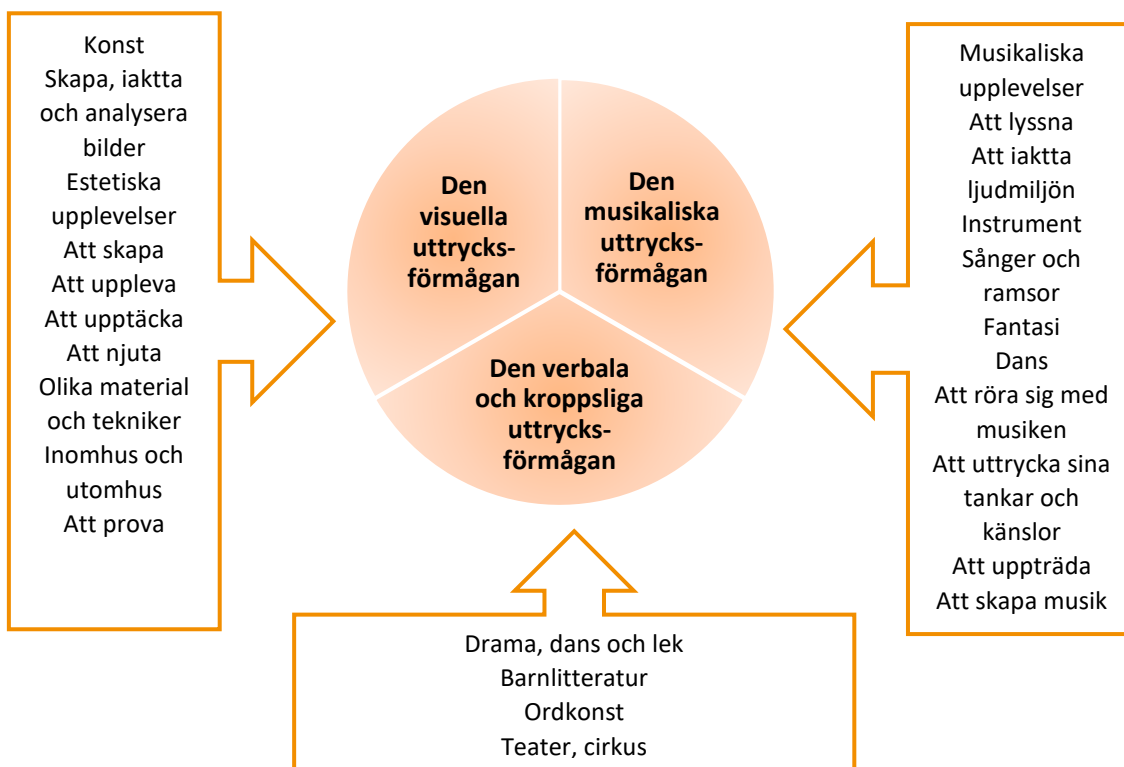
Pedagogisk dokumentering

- Uppföljning av barnets språkliga utveckling.
- Pedagogiska samtal som förs inom det egna teamet på grund av den dokumenterade informationen.
- Arbetsätten, lärmiljöerna och verksametskulturen utvecklas utifrån dokumentationen.
- Barnen deltar aktivt i dokumenteringen.

(Utdrag bifogade ur Utbildningsstyrelsens språkstödande handlingsplan "Lyft språken! - en språkmedveten småbarnspedagogik")

Mina många uttrycksformer

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att på ett målinriktat sätt stödja utvecklingen av barnens musikaliska, visuella, verbala och kroppsliga uttrycksförmåga och att låta barnen bekanta sig med kulturarvet och olika konstarter. Med hjälp av olika uttrycksformer får barnen verktyg med vilka de kan synliggöra sina iakttagelser, känslor och kreativa tankar. Olika uttrycksformer ska utforskas med hjälp av olika sinnen, arbetssätt, lärmiljöer och genom att ta vara på kulturutbudet i närmiljön.

Estetiska och inspirerande lärmiljöer, tillgång till mångsidiga redskap och material samt tillräcklig handledning har stor betydelse då barnen bekantar sig med olika uttrycksformer. Barnen får själv vara med och utforma sin lärmiljö. Den fysiska omgivningen piggas upp med barnens verk. Vi strävar efter att barnen i mån av möjlighet ska ha tillgång till material, och personalen ska tillsammans med barnen öva att använda sig av olika verktyg och material samt ta hand om dem.

Barnen får varje vecka möjlighet att öva sig på att uttrycka sig på olika sätt, så som med hjälp av musik och bildkonst. Både den verbala och kroppsliga uttrycksförmågan betonas med lika värde, och till exempel drama och dans får lika stor roll som andra uttrycksformer. För att betona alla områden lika mycket erbjuder de vuxna barnen aktiviteter även utanför sina egna kompetensområden. Inspiration ska väckas av både barn och vuxna, och barnen får också påverka verksamheten – med andra ord är det inte de vuxna som planerar en färdig verksamhetsmodell med definierat resultat, utan varje barn får möjlighet att testa, lära sig och undersöka olika former att uttrycka sig utifrån just de utgångspunkter som intresserar barnet själv.

Jag och vår gemenskap

Då barnen börjar i den småbarnspedagogiska verksamheten blir deras livsmiljö utanför hemmet större. Utöver det egna hemmets traditioner, vanor, värderingar och åskådningar möter barnen också andra sätt att tänka och handla. Småbarnspedagogikens uppdrag är att utveckla barnens förmåga att förstå mångfalden i närmiljön och att öva sig att fungera i den. Uppdraget betraktas ur olika perspektiv: etiskt tänkande, åskådning, närmiljöns förflutna, nutid och framtid samt media.

- **Etiskt tänkande**

I Sibbo styr vi barnen att respektera varandra samt att agera vänligt och artigt. Teman som vänskap, rättvisa och skillnaden mellan rätt och fel är viktiga principer inom etiskt tänkande. Vi lär oss goda vanor och hur man ska bete sig samt funderar på och utarbetar tillsammans gruppens egna gemensamma spelregler.

Vi övar oss på etiskt tänkande till exempel med hjälp av olika material så som känslkort, konstbilder, rollekar, sagor och drama.

- **Åskådningsfostran**

Åskådningsfostran betyder att man tillsammans med barnen och deras vårdnadshavare bekantar sig med de religioner och övriga åskådningar som finns i barngruppen. Familjernas åskådningar och värden respekteras. Barnen uppmuntras att respektera och förstå olika konfessionella traditioner och sedvänjor. Barnen möts som helhetsmässiga individer, och barnet bör öppet kunna begrunda alla slags frågor som ingår i hans upplevelsevärld. Av personalen krävs öppenhet och sensitivitet till eventuella åskådningsmässiga diskussioner tillsammans med barnen.

Den kommunala småbarnspedagogiken är konfessionslös och innehåller inte religionsutövande. Seder som hör till finländsk kultur, såsom att man sjunger Den blomstertid nu kommer, skapar en känsla av delaktighet och ses inte som religionsutövande. Om besök till kyrkan eller verksamhetsstunder som ordnas tillsammans med församlingen informerar man hemmen i god tid. Vårdnadshavarna beslutar om barnet ska delta i dessa evenemang, och enheten för småbarnspedagogik svarar för att det ordnas meningsfull verksamhet för varje barn för den tid dessa evenemang varar om barnet inte deltar i dem. Arrangemangen genomförs så att barnet inte blir stigmatiserad. Man ser till att barnet inte bemöts ojämnt.

I Sibbo värnar man om social gemenskap och tanken om att göra tillsammans, och även om den finländska kulturtraditionen. Dessa omfattar bland annat folksägnar och annan verbal tradition såsom folklig visdom och ordspråk, musik och folkvisor såsom Kalevalasånger och spelmansmusik, traditionella föremål och byggnader, lektraditioner, myter och kvarlevor av finsk forntidstro såsom berättelser ur Kalevala och festtraditioner i anknytning till hela kyrkoåret.

Samarbetet med församlingarna grundar sig på principerna som ingår i det mångsidiga samarbetets korgar (Kyrkostyrelsen och Utbildningsstyrelsen). Vid behov kan församlingspersonalen stöda personalen inom småbarnspedagogiken och fungera som experter inom sitt eget område. Hjälp och stöd kan fås till exempel i sådana situationer där familjen drabbas av sorg eller en kris.

- **Närmiljöns förflutna, nutid och framtid**

Närmiljöns förflutna granskas bl.a. genom att bekanta sig med kulturarvet. Ett sätt att öka barnets förståelse om det förflutna är till exempel en temadag eller ett projekt med temat "Hur man levde förr i tiden" som genomförs årligen. Även utflykter till olika kulturobjekt eller besök av barnens far- och morföräldrar utför en viktig del av hur man betraktar det förflutna. Med hjälp av litteratur och drama kan man uppliva olika teman i anknytning till gångna tider (till exempel Barnens Kalevala och bembölesagor). Tjänster för småbarnspedagogik har också samarbete med Tjänster för äldre och ordnar gemensamma verksamhetsstunder i vilka både barn och de äldre deltar.

Tillsammans med barnen bekantar man sig med platser som anknyter till samtidshistorien, med byggnader och med den lokala kulturen. På det här sättet får barnen stifta bekantskap med olika seder och traditioner. Aktuella ämnen som intresserar barnen samt mångfalden i närmiljön diskuteras tillsammans med barnen. Även barnens vårdnadshavare och deras yrkeskunskaper kan utnyttjas.

Att bygga framtiden tillsammans med barnen grundar sig t.ex. på att barnen får delta i planeringen av verksamheten och lärmiljöerna. Barnens intresse riktas mot drömmar om framtiden och vi lever oss in i en fantasivärld om en god framtid.

- **Mediefostran**

Inom småbarnspedagogiken har mediefostran som uppdrag att stödja barnens förutsättningar att vara aktiva och uttrycka sig i gruppen. Mediefostran grundar sig på lärande genom upplevelser, erfarenheter och lek med medier (böcker, tidningar, radio, TV, spel, internet, telefoner, kameror, surfplattor, mobila apparater). Barnen uppmuntras till att producera medieinnehåll (t.ex. barngruppens egen tidning, videor, fotografier, planscher) samt till att utveckla mediekritisk tänkande. Medierna används som ett redskap för pedagogisk dokumentering.

I Sibbo har man bundit sig att se till att det i varje enhet inom småbarnspedagogik finns ändamålsenliga redskap för att förverkliga mediefostran. Varje enhet har en utsedd medieansvarig som ansvarar särskilt för hur mediefostran tas i beaktande i vardagsverksamheten. För personalen ordnas utbildning, och kunnandet upprätthålls i en föränderlig värld.

De vuxnas inställning och intresse att lära sig nytt är viktigt. Barnet behöver en reskamrat och ledsagare för att kunna klara sig bland dagens medieutbud. Mediefostran betyder att man gör tillsammans och i verksamheten ska man betona barnets aktiva roll. Småbarnspedagogiken har som mål att få alla som arbetar med barn att inse mediefostrans betydelse i ett föränderligt samhälle samt väcka diskussion om barnens mediefostran mellan personalen och vårdnadshavarna.

Jag utforskar min omgivning

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att ge barnen färdigheter att iaktta, strukturera och förstå sin omgivning. Barnen ska handledas att utforska och röra sig i naturen och den byggda miljön. Småbarnspedagogiken ska stödja utvecklingen av barnens matematiska tänkande och stärka en positiv inställning till matematiken. Småbarnspedagogiken ska även omfatta miljöfostran och teknologifostran. Egna iakttagelser, upplevelser och erfarenheter i anslutning till lärmiljöerna hjälper barnen att förstå orsakssammanhang och att utvecklas som tänkande och lärande individer. Utveckling av förmågan att benämna saker och använda olika begrepp främjar barnens multilitteracitet.

Matematiskt tänkande: att klassificera, jämföra och rangordna saker, tidsuppfattningar och tidsordning (t.ex. igår, idag, imorgon), tider på dygnet, ordning på dagar med hjälp av bilder, timglas, problemlösning (att hitta lösningar, logisk deduktion, orsakssamband), att mäta med olika instrument, antal, räkning, bordsspel, tärning, glädje över insikt och lärande

Miljöfostran: erfarenheter och upplevelser, att stärka barnens förhållande till naturen och göra den till en resurs för barnet, att iaktta och undersöka den närbelägna naturen och naturfenomen med olika sinnen, utflykter till naturen och skogen, att bygga lekmiljöer i naturen, att vörda naturen, äventyr, avkoppling, naturen som lärmiljö, djur, växter, skog, den byggda miljön, hållbar livsstil (att skydda naturen, återvinning, måttlig konsumtion), tydliga fyra årstider, att utnyttja naturmaterial

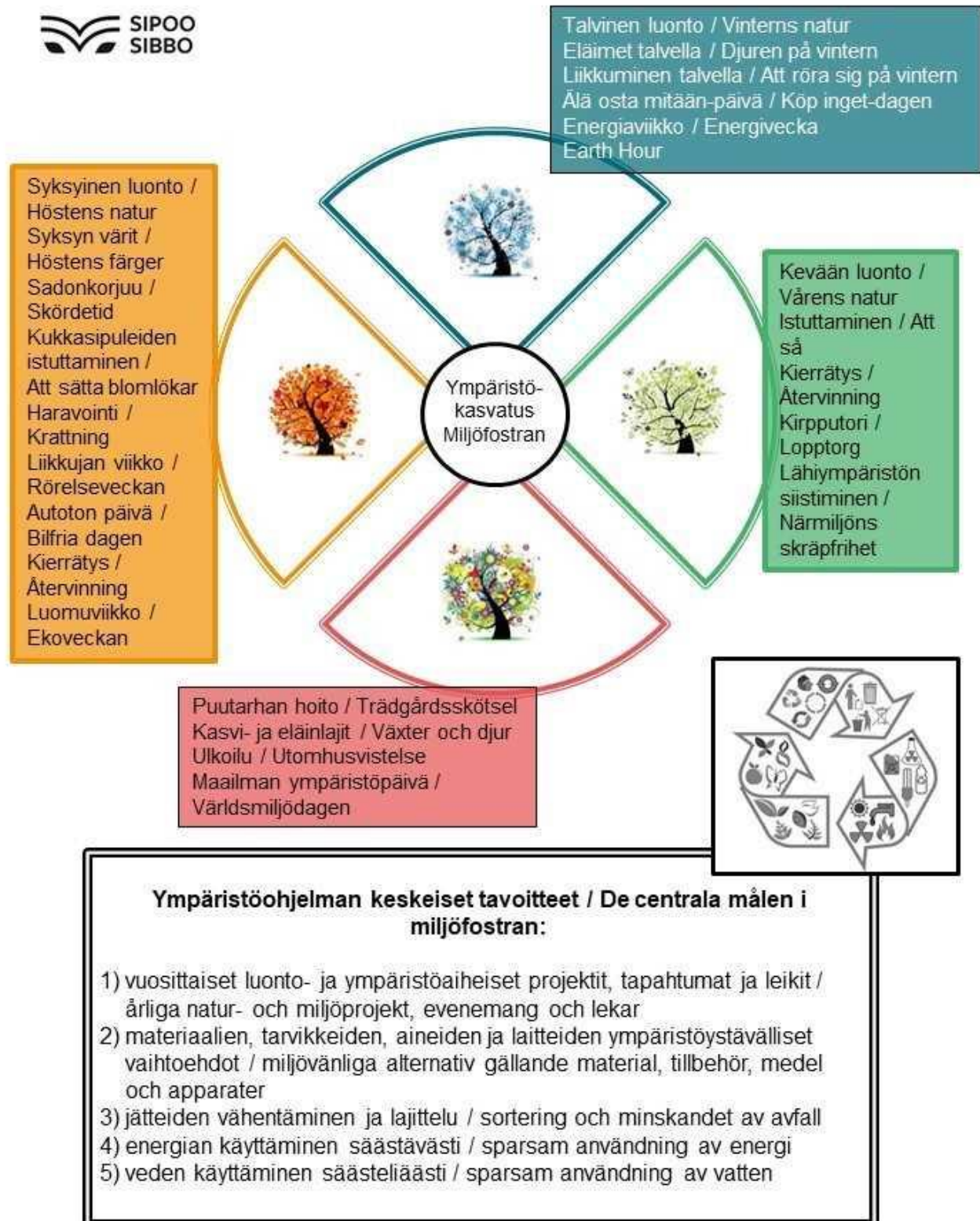
Teknologifostran: barnen bekantar sig med digitala verktyg i vardagsomgivningen och undersöker hur de fungerar.

egna erfarenheter: projekt, att bygga och demontera saker, undersöka hur maskinerna fungerar
rum för barnens egna idéer, funderingar, aha-upplevelser, försök och lösningar

I Sibbo får barnen göra saker själva utifrån sitt eget tänkande. De vuxna och barnen övar tillsammans hållbar utveckling och att lösa problem i vardagen.

Närmiljön används som lärmiljö under alla årstider. Vi strävar efter att ge barnen positiva upplevelser om närmiljön och på så sätt förstärka deras förhållande till miljön. Med detta utvecklas barnens kärlek för den egna hemorten, deras förståelse av och respekt för naturen samt deras vilja att agera för miljöns bästa. Miljöfostran grundar sig på miljöprogrammet för småbarnspedagogiken i Sibbo samt på årsklockan i miljöfostran.

Vikten av en ekologiskt, socialt, kulturellt och ekonomiskt hållbar livsstil ska beaktas i all verksamhet. Vardagliga val och aktiviteter ska avspejla ett ansvarsfullt förhållningssätt till naturen och omgivningen. Gemensam användning av redskap och lokaler, måttlighet, sparsamhet samt att reparera och återvinna saker ska främjas inom småbarnspedagogiken.

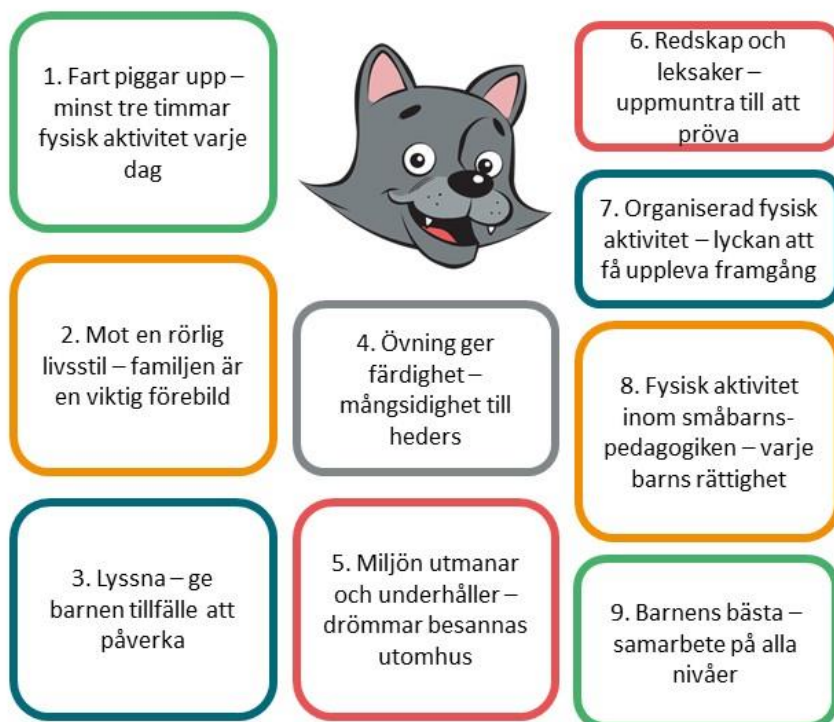
Jag växer, rör på mig och utvecklas

Detta lärområde omfattar mål som anknyter till fysisk aktivitet, matfostran, hälsa, trygghet och säkerhet. Ett uppdrag inom småbarnspedagogiken är att tillsammans med vårdnadshavarna lägga grunden för en livsstil som värnar om hälsa och välbefinnande och som främjar fysisk aktivitet. Lärområdet stödjer barnens mångsidiga kompetenser särskilt inom delområdet vardagskompetens.

I Sibbo satsar man på att utöka motion i enlighet med de nationella rekommendationerna för fysisk aktivitet under de tidiga åren. Lär miljön formas så att den inspirerar till motion, och man strävar efter att begränsa fysiska aktiviteter endast med sådana regler som är väsentliga ur trygghetssynpunkt. De vuxna ansvarar för att de fysiska aktiviteterna är kontrollerade och ändamålsenliga. Även om alla enheter skiljer sig fysiskt från varandra och alla till exempel inte har en gymnastiksal, strävar vi efter att utnyttja de befintliga lokalerna på bästa möjliga sätt. Till exempel matborden kan också användas för att bygga en motionsbana eller koja. Såväl inomhus- som utomhusutrymmena granskas regelbundet och de utvecklas. Även tillvägagångssätten vid övergångssituationer formas så att de inspirerar till fysisk aktivitet, och man tillfogar element för fysisk aktivitet till exempel i korridorer, tamburer och trappgångar, dock så att säkerheten beaktas. Man satsar på motionsredskapens mängd och kvalitet samt ser till att redskapen finns tillgängliga för barnen. I verksamheten inkluderas fysisk aktivitet på ett mångsidigt sätt så att även samlingar och andra verksamheter blir aktiva och funktionella. Fysisk aktivitet inkluderas även i de andra lärområdena. Utomhusverksamheten ordnas så att det på gårdsplanen eller i närområdet regelbundet hålls ledda gårds- och motionslekar. Alla årstider utnyttjas och man rör sig i naturen året runt (utflykter, skridskoåkning, skidåkning, snölekar o.s.v.).

I varje enhet för småbarnspedagogik i Sibbo har man utsett en motionsansvarig som tillsammans med den övriga personalen ansvarar för granskningen av redskapen som inspirerar till fysiska aktiviteter. På detta sätt säkerställer vi att redskapen är ändamålsenliga och trygga, och att de förnyas med jämna mellanrum. De som ansvarar för motionen i de olika enheterna kan också tillsammans planera olika evenemang och temahelheter. Idrottstjänsterna bidrar till detta samarbete genom att fungera som stöd och inspiration för dessa motionsansvariga.

Rekommendationen om fysisk aktivitet under de tidiga åren, bearbetad på basen av Undervisnings- och kulturministeriets material *Glädje, lek och gemensamma aktiviteter*.

I Sibbo värdesätter vi principerna om barnens delaktighet och möjlighet att påverka också då det gäller måltiderna. I mån av möjlighet ordnas måltiderna så att de passar barnets ålder och dagsrytm. Barnen övar att servera mat till sig själva utifrån sina färdigheter, och även de mindre barnen får påverka sin egen matportion. Det är viktigt att barnet kan identifiera känslan av hunger och själv får bedöma hur mycket mat hen vill ta, och att hen har möjlighet att berätta vilka maträtter hen gillar och vilka hen gärna endast smakar lite på. Knäckebröd och mjölk serveras vid alla måltider. Tvång förekommer aldrig, utan barnen uppmuntras på ett positivt sätt att smaka på olika livsmedel.

Kostservicen utarbetar näringsmässigt fullödiga, roterande matlistor för kommunala enheter inom småbarnspedagogik. Listorna utarbetas med tanke på kundperspektivet, och kunderna får även en möjlighet att påverka listorna.

Måltiderna baserar sig på näringsrekommendationer, främjar en kultur av hälsosamma mellanmål och visar hur man använder socker på ett måttligt sätt. Specialdieterna genomförs enligt gällande anvisningar och rekommendationer och i samarbete med vårdnadshavarna. Alla barn inom den kommunala småbarnspedagogiken erbjuds en xylitolprodukt efter varje måltid. På detta sätt handleds barnen och även familjer i att värna om tandhygien. Alla våra enheter för småbarnspedagogik följer överenskomna regler om servering vid fester, så som törstsläckare och godis. Vi sorterar vårt avfall och föredrar återvinning.

Vi diskuterar maten med barnen och berättar för dem om den maträtt som serveras redan innan måltiden. Barnen får en möjlighet att bekanta sig med maten med hjälp av olika sinnen (smaka, lukta, röra, testa). Leken hjälper barnen att öva sig på att känna igen och smaka på olika livsmedel. Matfostran betyder att mat och ätande kombineras på ett brett sätt med det fysiska, psykiska och sociala välbefinnandet. Varje måltid är också en fostringssituation då barnen bekantar sig med nya födoämnen, lär sig nya smaker och konsistenser, de grundläggande färdigheterna i att äta, samvaro, ett hållbart livssätt och matprat o.s.v. Fostrarna fungerar som modeller för barnen genom att de deltar i måltidsituationerna. Kulturen av att äta tillsammans samt gott bordsskick hör till en pedagogisk måltid.

I mån av möjlighet ordnas måltiderna enligt en flexibel tidtabell. Vi samarbetar med vårdnadshavarna så att varje barns individuella sätt att fungera beaktas. Vi strävar efter att barnen ska kunna ha en flexibel tidtabell till exempel för att äta morgon- och mellanmål och vi ordnar meningsfull verksamhet för dem som inte äter just då.

En Oiva-bedömning har gjorts inom vår Kostservice och rapporten finns till offentligt påseende.

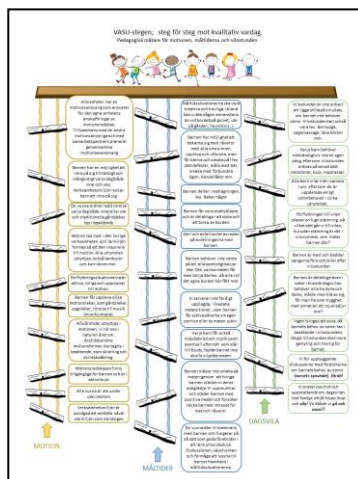
Måltiden är en trevlig
och avslappnande
stund för både barn
och vuxna!

Den dagliga vilostunden är viktig för barnets välbefinnande och hälsa. Varje barn ska alltså ha möjlighet till en lugn stund på dagen, som förutom att sova kan innebära en annan meningsfull, lugn verksamhet såsom sagomassage eller läsning. Vilostunden ska vara en behaglig erfarenhet för barnet. Det viktiga är att varje barn får en stund av lugn och ro, då de kan komma bort från vardagens buller och stök och det sociala trycket. Ingen tvingas att sova om det inte finns ett behov av sömn. Eftersom varje barns behov av vila är individuellt diskuterar man alltid om handlingssätten med vårdnadshavarna. På det här sättet strävar man efter att hitta en lösning som är bäst för barnet. För de barn som inte är i behov av sömn ordnas annan lugn verksamhet så att de som behöver stillhet för att kunna sova får det.

Fostrarna är sensitiva och respekterar barnets känslighet i frågor som rör vilostunden. Alla barn vill till exempel inte klä av sig inför de andra. Behovet av ett kramdjur vid sömnen är också individuellt, och den tryggaste sömnkompisen är inte nödvändigtvis alltid mjuk. Varje barn har också individuella behov då det gäller till exempel temperaturen.

Inom småbarnspedagogiken i Sibbo användes en så kallad vasu-stege med hjälp av vilka man kan bedöma, planera och utveckla praxis i anknytning till motion, måltiderna och dagvila (bilaga 1).

Utvärderingsverktyget i bruk

4.5 Preciseringar gällande språk och kultur

I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barn med ett främmande språk som modersmål och flerspråkiga barn få stöd för att utveckla sina språkkunskaper, sina språkliga och kulturella identiteter och sin självkänsla. En del av barnen blir bekanta med den finländska kulturen och det svenska eller finska språket först då barnet börjar i småbarnspedagogiken. Småbarnspedagogiken stödjer barnets integrering i det finländska samhället. Personalen ska diskutera familjens språkmiljö, språkval, flerspråkiga och kulturella identiteter samt utvecklingen och betydelsen av barnets modersmål – ett eller flera – med vårdnadshavarna.

Det finns barn i den småbarnspedagogiska verksamheten som pratar två språk som modersmål. Det är av stor betydelse för dessa tvåspråkiga barns språkliga utveckling och identitetsutveckling att båda språken får stöd och att barnen uppmuntras att använda dem.

I Sibbo kan familjerna välja antingen finsk- eller svenskspråkig småbarnspedagogik för sina barn, antingen i ett helt enspråkigt daghem eller hos en enspråkig familjedagvårdare, eller i ett tvåspråkigt daghem i vilket olika språkgrupper fungerar under gemensamt tak men ändå i skilda grupper vad gäller språket. Sibbos tvåspråkiga identitet värnas om i såväl de enspråkiga som tvåspråkiga daghemmen, och man samarbetar över språkgränserna. Vid behov använder man teckenspråk för att stödja och stärka barnets språkliga och kulturella identitet.

I Sibbo följer man de instruktioner som speciallärarna inom småbarnspedagogiken utarbetat om hur främmande- eller flerspråkiga barn ska lära sig finska. Läroplanen *Finska som andra språk* (Suomi toisena kielenä - opetussuunnitelma) har utarbetats gemensamt för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen och den grundar sig på de gemensamma instruktionerna för kommunerna kring stambanan i Mellersta Nyland. Denna läroplan finns endast på finska, då de flesta familjer med främmande- eller flerspråkiga barn som flyttat till Finland väljer ett daghem på majoritetsspråket finska. Finska som andra språk (S2) nedtecknas till barnets plan för småbarnspedagogik så att planen innehåller bl.a. undervisningsmetoderna, målen, uppföljningen samt tidtabellen för den regelbundna utvärderingen, och även de åtgärder för att stödja barnets modersmål som överenskommit med vårdnadshavarna. När ett S2-barn börjar inom småbarnspedagogiken för man ett inledande samtal med vårdnadshavarna. Som grund för det inledande samtalet kan man använda en särskilt blankett för inledande samtal inom S2-undervisningen. Barnets språkutveckling kan följas och bedömas med hjälp av en S2-uppföljningsblankett.

I mån av möjlighet skapas även tillfällen där barnen kan använda och lära sig sitt eget eller sina egna modersmål. Ansvaret för att upprätthålla och utveckla barnets modersmål – ett eller flera – och kultur ligger i första hand hos barnets familj. Vid

behov används tolk i diskussion med vårdnadshavare för att garantera ömsesidig förståelse.

Modersmål och kulturbakgrund av barn med invandrarbakgrund beaktas inom småbarnspedagogiken och barnets integration i det finska samhället stöds. Barnets integrationsprocess börjar ofta i småbarnspedagogiken som är således en viktig kanal för språkinläringen. Fostringsgemenskapen tillsammans med vårdnadshavarna stöds, och småbarnspedagogiken stödjer även hela familjens integration genom att introducera dem till kommunens tjänster och den finska kulturen. Vid behov används tolk i samarbetspalaver med vårdnadshavarna. Alla daghem i Sibbo tillämpar en verksamhetsmodell i vilken man under de tre första månaderna reserverar två vårdplatser för barn med ett främmande språk som förstaspråk. Detta görs för att kunna ta barnets speciella behov i beaktande.

Språkbad i Sibbo

Språkbad på svenska för finskspråkiga familjer; inleds vid 4 års ålder

Fullständigt språkbad: Målet för verksamheten är att var och en i personalen konsekvent använder endast ett språk: antingen språkbadsspråket eller det språk som småbarnspedagogiken ordnas på. Barnen ska uppmuntras att använda språkbadsspråket, men de ska ha möjlighet att bli förstådda också på sitt modersmål.

För att garantera en oavbruten språkbadsstig av jämn kvalitet är det viktigt att båda språkbadshemmen samarbetar med varandra. Vi satsar på gemensamt kunskande och samarbete, och båda enheterna följer en gemensam plan för att uppnå målen.

I Sibbo har vi två enskilda språkbadsdaghem. Barnen från dessa daghem flyttas över till en gemensam lågstadieskola som fungerar i form av fullständigt språkbad. Från lågstadiet flyttas språkbadseleverna till en gemensam högstadieskola där deras språkbadsstig fortsätter som en del av finsk- och svenskspråkiga skolstigar.

Samarbetet mellan hemmet och småbarnspedagogiken betonas i språkbadsverksamheten när småbarnspedagogiken erbjuder på ett språk som inte är barnets förstaspråk. Att vårdnadshavarna förbinder sig med verksamheten är av stor betydelse, och vårdnadshavarna ska se till att deras barn deltar i småbarnspedagogiken regelbundet. Vårdnadshavarna har som uppgift också att stödja barnets lärande när det gäller barnets modersmål.

Vi satsar på personalens kunskande i språkbadsdaghem och -skolor med experter på användning av språkbadsmetoden.

Vi uppföljer barnets utveckling och välbefinnande både hemma och inom småbarnspedagogiken. Personalen ska informera regelbundet och planmässigt om språkbadets verksamhet.

Språkbadsverksamheten har en egen föräldraförening som har som syfte att främja, utveckla och stödja språkbadsverksamheten inom småbarnspedagogiken, förskola och skola.

5. STÖD FÖR BARNETS UTVECKLING OCH LÄRANDE

Småbarnspedagogiken ska ordnas i samarbete med barnet och vårdnadshavaren, så att varje barn får ta del av fostran, undervisning och vård enligt sin utveckling och sina behov. Alla barn får enligt principen om inkludering delta i småbarnspedagogiken oberoende av deras behov av stöd, funktionsvariation eller kulturbakgrund.

Stöd för utveckling och lärande är en del av den kvalitativa verksamheten inom småbarnspedagogiken och riktar sig till alla de barn som är i behov av stöd. Varje barn kan behöva något slags stöd i något skede av sitt liv. Inom småbarnspedagogiken ska man identifiera barnets behov av stöd och ordna det på ett ändamålsenligt sätt, vid behov genom mångprofessionellt samarbete. Genom tillräckligt tidigt och rätt riktat stöd kan man främja barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Samtidigt kan man förebygga problem och förhindra att problemen växer och blir allt mer komplexa.

Stödet ska ordnas utgående från barnets styrkor och behov av stöd för utveckling och lärande. Stödet för utveckling och lärande ska omfatta såväl lösningar som möter barnens individuella behov som lösningar som berör hela gruppen och lärmiljöerna. Stödet ges kontinuerligt och konsekvent under tiden i småbarnspedagogiken och då barnet börjar i förskoleundervisningen.

NCU: I enlighet med processrelaterade kvalitetsfaktorn nummer 12 ska personalen bedöma behovet av stöd först med vårdnadshavarna.

Det dagliga samarbetet med vårdnadshavarna bildar grunden för barnets helhetsmässiga välbefinnande. Samarbetet med vårdnadshavarna betonas ytterligare när barnet är i behov av stöd. Mångprofessionellt samarbete med olika aktörer (bl.a. social- och hälsovården) sker i huvudsak med vårdnadshavarnas samtycke. Vårdnadshavarna informeras om behandlingen av barnets ärenden, tillgång till och utlämnande av uppgifterna samt om sekretess.

Stödet förverkligas i samband med grundverksamheten inom småbarnspedagogiken, med hjälp av pedagogiska eller strukturella arrangemang. När stödet genomförs beaktar man bl.a. ansvars- och arbetsfördelningen när det gäller stödet för barnets utveckling, lärande och välbefinnande samt stödåtgärderna och hur de ska genomföras och utvärderas. Barnet kan behöva stöd på många olika sätt. Barnet kan också behöva endast lite stöd under en kort tid. Då kan det räcka med enskilda stödformer eller arrangemang för att påverka situationen så snabbt och på ett så tidigt stadium som möjligt.

Stödet ordnas genom flexibla arrangemang i barnets egen grupp som en del av småbarnspedagogikens vardagsverksamhet. Stöd för barnets utveckling och lärande är en av personalens grundläggande uppgifter. Genom att skapa trygga människorelationer för barnet möjliggörs lärande och barnet får en positiv attityd till inläring. Ömsesidig respekt och närhet utgör grunden för god vård. I planeringen av småbarnspedagogiken ska man beakta barnets individuella behov, den pedagogiska inlärningsmiljön samt gruppverksamheten som en helhet.

Pedagogiska arrangemang: för kort eller lång tid

- ☐ systematisk differentiering av verksamheten
- ☐ flexibel gruppindelning
- ☐ anpassning av lärmiljöerna
- ☐ en tydlig dagordning
- ☐ att öka växelverkan och samarbete
- ☐ individuell handledning av barnet
- ☐ digitala verktyg
- ☐ stödd kommunikation (tecken, bilder)
- ☐ stöd av en speciallärare inom småbarnspedagogik

Strukturella arrangemang

- ☐ stöd av en speciallärare inom småbarnspedagogik
- ☐ stöd av en personlig eller gruppassistenta
- ☐ minska antalet barn i gruppen
- ☐ en stödd smågrupp
- ☐ tolknings- och biträdestjänster
- ☐ särskilda hjälpmedel
- ☐ digitala verktyg
- ☐ stödd kommunikation (tecken, bilder)

NCU: I enlighet med indikator nummer 8 som beskriver strukturella kvalitetsfaktorer har de lokala tjänsterna ordnats så att det är möjligt att stödja barns utveckling och lärande och så att varje barn får det stöd som det behöver. Det stöd som ett barn behöver ges i barnets lärmiljö.

För att stödja barnets utveckling, lärande och välbefinnande ska man kontinuerligt observera, dokumentera och bedöma barnets behov av stöd och hur stödåtgärderna inverkar och räcker till. Den första åtgärden är att granska arbetssätten och de pedagogiska lärmiljöerna och hur de lämpar sig för barnet. Personalen ska ha en gemensam uppfattning av hur växelverkan och kommunikation fungerar i enheten. Bedömningen och den planering av stöd som görs utifrån den bör basera sig på en tillräckligt mångprofessionell sakkunskap. Personalen kan vid behov konsultera en speciallärare inom småbarnspedagogik till exempel angående pedagogiska arrangemang eller teman som har att göra med gruppens verksamhet. Med konsultation avses det att man byter åsikter och information så att alla parter information och kunskaper utnyttjas för att hitta verksamhetssätt och metoder som stöder barnet.

Småbarnspedagogiken samarbetar tätt med olika aktörer för att stödja barnfamiljer. Stödformer i barnrådgivningen och inom socialtjänsterna beskrivs närmare i stycket 3.2 (Samarbete inom småbarnspedagogiken). Sibbo har även en barnhabiliteringsgrupp som består av hälsovårdarna, barnläkaren i rådgivningen, talterapeuterna, fysioterapeuten, psykologen samt speciallärarna inom småbarnspedagogiken. Barnet kan vid behov få komma till en bedömning hos olika sakkunniga.

Då barnets behov av stöd beror på gravt handikapp, svår sjukdom, gravt försenad utveckling eller då behovet av stöd anknyter till den socioemotionella utvecklingen behöver barnet i allmänhet kontinuerligt och individuellt stöd på heltid. Barnet kan ha svårigheter inom flera områden eller ett mycket stort behov av stöd inom ett visst område. Barnets stöd för utveckling och lärande i barngruppen förutsätter planering, specialkompetens och eventuellt olika slags arrangemang eller hjälpmedel. Barnet behöver hjälp för att komma till rätta i gruppen, en differentierad verksamhet och tid för att träna grundläggande färdigheter. Det kan förutsätta utveckling av personalens specialpedagogiska kompetens eller sjukvårdskompetens eller mångprofessionellt samarbete med sakkunniga inom social- och hälsovården.

När det allmänna stödet inte längre räcker till ska man göra en pedagogisk bedömning som ligger som grund för en ansökan om intensifierat stöd. En pedagogisk utredning görs om det finns behov av att flytta barnet från intensifierat stöd till särskilt stöd.

Ibland kan barnet rekommenderas förlängd läroplikt. Beslut om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan läroplikten börjar. Barnets vårdnadshavare ska i god tid få information om hur den förlängda läroplikten ordnas i praktiken. I grunderna för förskoleundervisningens läroplan föreskrivs om beslut i anknytning till förlängd läroplikt och olika alternativ att ordna förlängd läroplikt.

För samtliga barn som omfattas av intensifierat/särskilt stöd ska man i barnets plan för småbarnspedagogik anteckna en detaljerad plan för stödet samt hur stödet genomförs och utvärderas. I planen antecknas ansvars- och arbetsfördelningen när det gäller stödet för barnets utveckling och lärande samt stödåtgärderna och hur de ska genomföras och utvärderas. Läraren inom småbarnspedagogik och/eller specialläraren inom småbarnspedagogik ansvarar för att göra upp och utvärdera planen i samarbete med den övriga personalen och barnets vårdnadshavare. När planen görs upp och utvärderas ska vårdnadshavarens och barnets delaktighet stödjas. Barnets åsikt ska klarläggas och beaktas då planen görs upp och utvärderas (delen Barnets plan för småbarnspedagogik). Stödet utvärderas regelbundet.

När ett barn får stöd för sin utveckling och lärande ska följande saker antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik:

Pedagogiska och strukturella lösningar

- lösningar som gäller lärmiljöerna
- lösningar angående personaldimensioneringen och gruppstrukturen
- lösningar i anslutning till barnets stöd, till exempel differentiering av verksamheten, individuell handledning, smågruppsverksamhet eller användning av tecken och bilder
- tolknings- och biträdestjänster samt användning av hjälpmedel

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- samarbete med barnet och vårdnadshavaren
- ansvarsfördelningen när det gäller hur barnets stöd genomförs
- tjänsterna som tillhandahålls av specialister, till exempel speciallärare inom småbarnspedagogik
- handledning och konsultation av sakkunniga inom social- och hälsovården
- eventuella transportarrangemang och vem som ansvarar för dem

Uppföljning och utvärdering av stödet

- uppföljningen av hur målen har nåtts
- utvärderingen av stödåtgärdernas effekt och tidpunkterna för utvärderingen.

Då ett barn i behov av stöd flyttar från en grupp till en annan, till en helt ny enhet för småbarnspedagogik eller till förskoleundervisningen, ordnas ett möte för överföring av information. Mötet sammankallas av en speciallärare inom småbarnspedagogik. I mötet deltar förutom specialläraren inom småbarnspedagogik även barnets vårdnadshavare, eventuella terapeuter, fostrarna och/eller chefer vid den sändande och mottagande enheten samt möjligen även skolans deltidsspeciallärare.

Privata daghem får vid behov konsultation för att stödja barnets utveckling och lärande.

PROCESSBESKRIVNING,
ANSÖKAN OM STÖD INOM SPECIALSMÅBARNSPEDAGOGIK

ENHETEN FÖR
SMÅBARNSPEDAGOGIK

NÄR BEHOVET AV STÖD UPPTÄCKS

- ➔ Man ordnar ett möte i vilket följande personer deltar: vårdnadshavaren, läraren inom småbarnspedagogik, daghemsföreståndaren, KVEO/VEO (+ eventuella rehabiliteringsaktörer).

PEDAGOGISK BEDÖMNING ELLER
UTREDNING

- ➔ Läraren inom småbarnspedagogik utarbetar i samarbete med det övriga teamet och chefen en pedagogisk bedömning eller utredning om barnets situation. En pedagogisk bedömning utarbetas när barnet är i behov av intensifierat stöd, och en pedagogisk utredning utarbetas om det finns behov av att flytta barnet från intensifierat stöd till särskilt stöd.

FÖRSLAG OM
INTENSIFIERAT/SÄRSKILT STÖD

- ➔ Läraren inom småbarnspedagogik förbereder i samarbete med det övriga teamet och chefen ett förslag, som vårdnadshavaren, daghemsföreståndaren samt KVEO/VEO undertecknar.

Via konsulterande läraren
(KVEO) till den
specialpedagogiska
arbetsgruppen (VEK)

DEN SPECIALPEDAGOGISKA ARBETSGRUPPEN (VEK)

(Chefen för småbarnspedagogik, servicechefen inom småbarnspedagogik samt KVEO/VEO eller flera)

- ➔ Daghemsföreståndaren/läraren inom småbarnspedagogik presenterar de barn för vilka man ansöker om beslut om stöd.
- ➔ Arbetsgruppen fattar beslut om stödnivån och stödåtgärderna. Chefen för småbarnspedagogik undertecknar.

Beslut om intensifierat stöd fattas i regel fram till slutet av verksamhetsåret (1.8–31.7).

Beslut om särskilt stöd gäller tillsvidare (fr.o.m. 1.8 -->).

Beslut om stöd för förskoleelever gäller tillsvidare (fr.o.m. 1.8 -->).

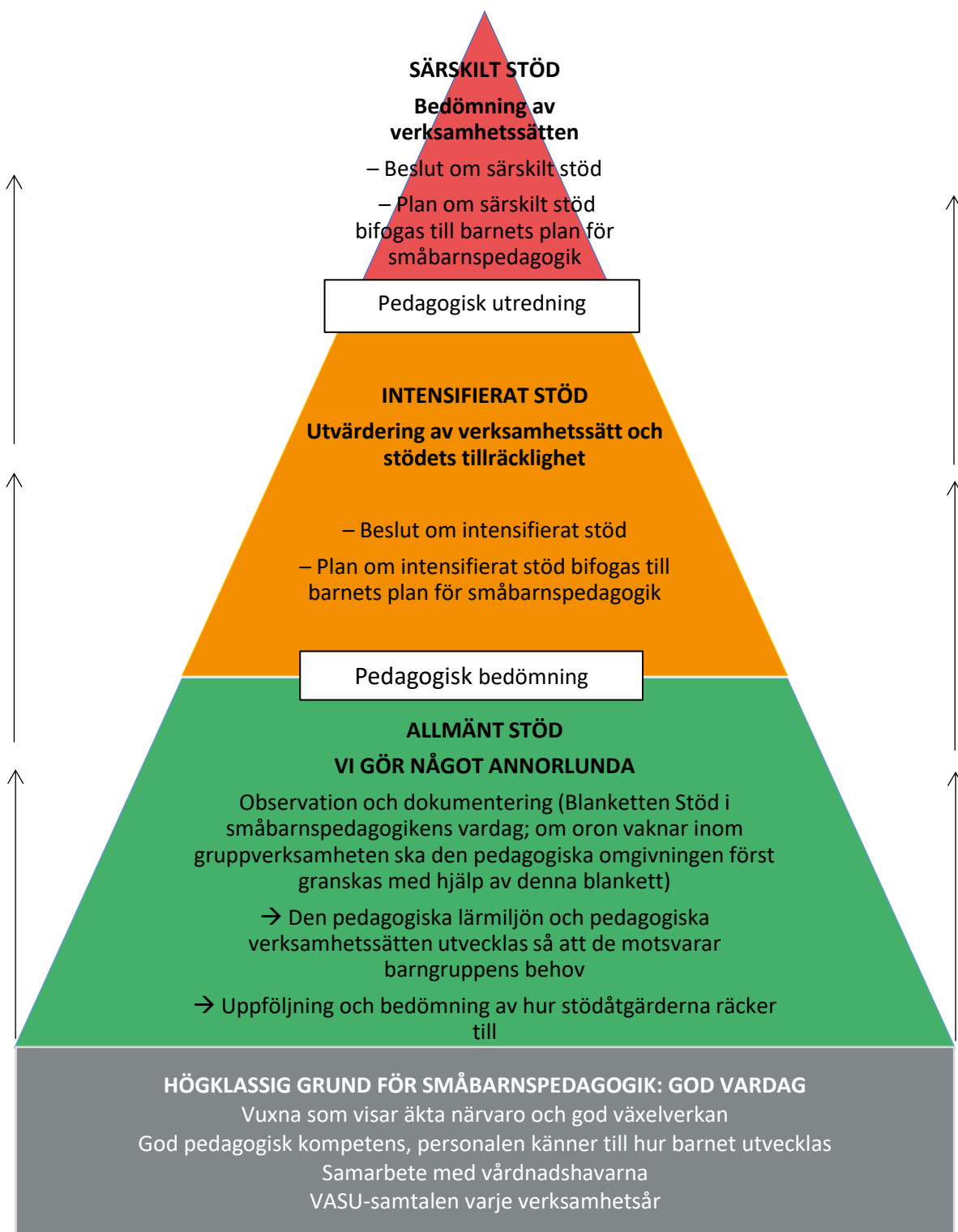
OBS!

VEK = specialsmåbarnspedagogik

VEO = speciallärare inom småbarnspedagogik

KVEO = konsulterande speciallärare inom småbarnspedagogik

När barnets behov av stöd bedöms är det vårdnadshavarnas och personalens gemensamma observationer av barnet som utgör grunden, alternativt har barnet redan tidigare konstaterats vara i behov av stöd. I Sibbo använder man en modell av det tredelade stödet

6. UTVÄRDERING OCH UTVECKLING AV VERKSAMHETEN

Den som anordnar småbarnspedagogik är förpliktad att utvärdera sin verksamhet samt att delta i utomstående utvärdering av sin verksamhet. I Sibbo använder man vid utvärderingen både informationsresursen Varda och utvärderingsmaterial och kvalitetsindikatorer publicerade av det Nationella centret för utbildningsutvärdering NCU. Syftet med utvärderingen av den pedagogiska verksamheten är att utveckla småbarnspedagogiken och förbättra förutsättningarna för barnens utveckling och lärande. Även den lokala planen för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik utvärderas och utvecklas regelbundet.

I Sibbo utvärderas småbarnspedagogiken med hjälp av modellen Utvecklande respons, som är ett färdigt koncept med vilket man kan genomföra den lagstadgade utvärderingen av småbarnspedagogiken, kartlägga verksamheten i nuläget samt utveckla småbarnspedagogik av hög kvalitet. Med Utvecklande respons kan man reda ut hur vardagen inom småbarnspedagogiken i verkligheten ser ut och vilka faktorer är grundläggande för småbarnspedagogik av hög kvalitet. Metoden går ut på att samla material med hjälp av flera olika mätare. Data samlas in om barnens vardag, erfarenheter, lärmiljöer och om ledarskap. Genom att statistiskt jämföra och kombinera data som samlats in får vi pålitlig information i realtid och kan använda den för att förbättra barnens delaktighet, välbefinnande och lärande. Utvecklande respons producerar information som hanteras med bland annat den pedagogiska verksamheten, kvaliteten på växelverkan och varaktighet av människorelationerna som utgångspunkt (mer info på finska: <https://www.reunamoedu.fi/kehittava-palaute/perustehtava/>)

6.1 Växelverkan mellan personalen och barnen

I värdegrunden och lagstiftningen för småbarnspedagogiken betonas relationens betydelse för barns utveckling och lärande och för barns liv här och nu. Dessutom framhåller lagstiftningen vikten av trygga och bestående relationer mellan barn och vuxna. En central faktor i samspelet mellan barn och vuxna är personalens sensitiva sätt att möta barn i gruppen och ta hänsyn till deras emotionella och kognitiva behov. Dessutom är det möjligt att genom samspel konstruktivt stödja barns beteende och erbjuda mångsidigt stöd för deras språkliga utveckling. Det har konstaterats att om detta samspel håller en hög kvalitet har det en positiv inverkan på utvecklingen av barns sociala och akademiska färdigheter och på motivationsfaktorerna (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

Växelverkan mellan personalen och barnen utvärderas och utvecklas i Sibbo med hjälp av bl.a. modellen Utvecklande respons. På grund av resultaten har småbarnspedagogiken antecknat som bindande mål för år 2019 att barnens välmående och förebyggandet av utslagning tryggas genom att utveckla stödd lek i barngrupperna. En modell för stödd lek utvecklas och tas i bruk för personalen (inbegriper bl.a. värdegrund, metoder, utveckling av lärmiljön).

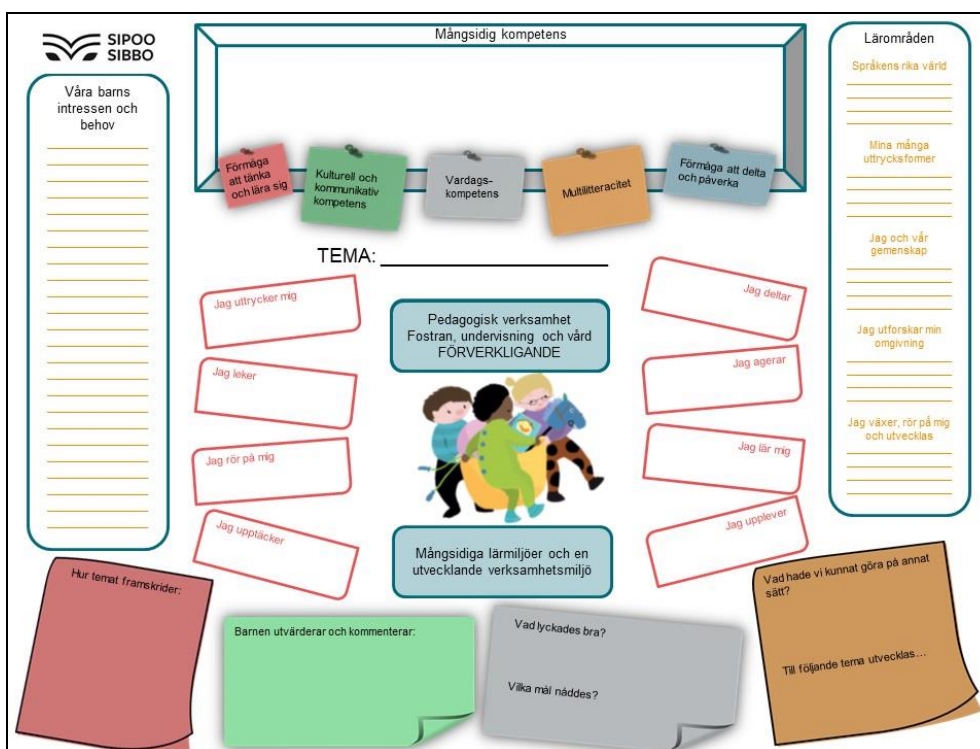
(Jyrki Reunamo Education Research)

6.2 Planering, dokumentering, utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten

Pedagogisk planering, dokumentation, utvärdering och utveckling av småbarnspedagogiken utgör utgångspunkten för en högkvalitativ småbarnspedagogik. Att spegla innehållen och målen i planen för småbarnspedagogik mot barngruppens behov utgör en hörnsten för den pedagogiska planeringen. Pedagogiskt välplanerade, mångsidiga och kreativa arbetssätt utmanar och inspirerar barnen att lära sig. Utvärdering och utveckling av pedagogiken i sin tur kräver dokumentation av verksamheten. Den pedagogiska dokumentationen av småbarnspedagogiken är en process som gör verksamheten synlig och som behövs när personal och barn tillsammans utvärderar verksamheten. I bästa fall fungerar den pedagogiska dokumentationen som ett aktivt verktyg som styr och utvecklar pedagogiken. Utvärderingen av pedagogiken gäller personalens arbete och den kvalitet som barn upplever inom småbarnspedagogiken. (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

NCU: I enlighet med indikator nummer 6 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer ansvarar personalen för planering, dokumentation, utvärdering och utveckling på ett sätt som stöder barnets lärande och utveckling i enlighet med läroplanen.

Varje grupp i Sibbo använder ett planerings- och utvärderingsverktyg för den pedagogiska verksamheten. Med hjälp av verktyget kan varje skild temahelhet planeras och dess förverkligande följas upp, utvärderas och utvecklas. Även barnens önskemål och behov inskrivs i planen, och verksamheten utvärderas tillsammans med barnen (bilaga 2).

Utvärderingen på individnivå grundar sig på lagen om småbarnspedagogik och innebär utvärdering av hur barnens planer för småbarnspedagogik genomförs. Det är alltid viktigt att utvärdera genomförandet av barnets plan för småbarnspedagogik innan en plan för barnet utarbetas eller uppdateras. I samband med utvärderingen ska barnet, vårdnadshavaren och personalen fundera över hur verksamhetens mål och de överenskommer som man gemensamt skrivit in i planen har beaktats och uppnåtts i verksamheten inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen av barnets plan för småbarnspedagogik är också ett sätt att stödja barnets lärande och välbefinnande.

6.3. De pedagogiska lärmiljöerna

Den pedagogiska verksamheten bygger på en systematisk helhet som består av fostran, undervisning och vård och i vars kärnpunkt ligger beaktandet av barns grundläggande behov och stöd för deras utveckling, lärande och välbefinnande. Den fysiska och psykiska lärmiljön inom småbarnspedagogiken och den mångsidiga verksamhet som personal och barn tillsammans genomför uppmuntrar barn till att leka, röra sig, utforska, skapa samt uttrycka sig, och verksamheten utvecklas tillsammans med barnen. Hela enhetens gemensamma och dynamiska verksamhetskultur inverkar på både personalens och barnens erfarenheter i lärmiljön (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

NCU: I enlighet med indikator nummer 9 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer genomför personal och barn mångsidig pedagogisk verksamhet som grundar sig på lek, rörelse, konst och kulturtradition och som ger barn möjligheter till positiva upplevelser av lärande. Verksamheten främjar uppnåendet av målen i fråga om lärområdena och mångsidig kompetens.

Barnen deltar också i utvärdering och utveckling av inlärningsmiljön. Varje barn, med hänsyn till barns ålder och utvecklingsnivå, får årligen själv fotografera sin inlärningsmiljö. Med hjälp av bilderna får barn tillsammans med vuxna diskutera hur inlärningsmiljön kan utvecklas.

6.4 Ledningsarbetet på den pedagogiska verksamhetens nivå

Det är viktigt att den som leder verksamheten förstår småbarnspedagogikens grundläggande uppgift och kan skapa en högkvalitativ pedagogisk verksamhet på praktisk nivå utifrån det pedagogiska synsätt som personalen (ett arbetsteam) inom småbarnspedagogiken gemensamt konstruerat. En klart definierad grundläggande uppgift och arbete mot målen för småbarnspedagogiken genom delat ledarskap är kännetecknen på ett effektivt ledarskap. En lärare inom småbarnspedagogiken ansvarar för pedagogiken i sin barngrupp, liksom för planeringen, det målinriktade genomförandet och utvärderingen av den. Inom forskningen kallas detta lärarledarskap, som förutsätter att det finns fungerande organisationsstrukturer och vilja att införa delat ledarskap samt att lärarna inom småbarnspedagogiken har den inställning som behövs för att leda och utveckla pedagogiken i sin grupp (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

NCU: I enlighet med indikator nummer 16 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer ansvarar läraren inom småbarnspedagogiken för planeringen av verksamheten i barngruppen, för att målen för verksamheten uppnås och för att verksamheten utvärderas och utvecklas. Hela personalen planerar, genomför, utvärderar och utvecklar den pedagogiska verksamheten tillsammans.

Daghemsföreståndaren sörjer för att pedagogiken i enheterna leds, utvärderas och utvecklas på ett målinriktat och systematiskt sätt och för att personalen har möjlighet att lära sig i arbetet. Det pedagogiska ledarskapet förverkligas genom stöd från lärarna inom småbarnspedagogiken och hela personalen involveras. Enhetscheferna ser till att man använder verktygen för utvärdering, och läraren inom småbarnspedagogik ansvarar för att beakta utvärderingsarbetets resultat när man planerar gruppens verksamhet. Med hjälp av Utvecklande respons kan man följa upp med hur planen för småbarnspedagogik och verksamhetsplanen samt barnperspektiven uppnås i enhetens fostringsarbete. Den ger en medvetenhet om hur ledarskapet påverkar kvaliteten på småbarnspedagogik samt stödjer personalens pedagogiskt medvetna verksamhet genom att i realtid erbjuda konkret information som kan användas som grund för utvecklingsarbete. Utvecklande respons erbjuder enhetscheferna inom småbarnspedagogik medvetenhet och förståelse om hur ledarskapet påverkar kvaliteten på småbarnspedagogik. Den ger stöd till utvärdering och förstärkning av strukturerna. Utvecklande respons fungerar

även som ett verktyg för cheferna när de bedömer och utvecklar sitt eget kunnande. (<https://www.reunamoedu.fi/kehittava-palaute/kehittavan-palautteen-tulosten-hyodyntaminen/>, bara på finska)

Olika stödmaterial i anknytning till de teman som ingår i planen för småbarnspedagogik har utarbetats för daghemsföreståndarna för att hjälpa dem med pedagogiskt chefsarbete (Stödmaterial för pedagogiskt ledarskap). Med hjälp av materialen kan cheferna tillsammans med personalen föra pedagogisk diskussion, planering och utvärdering av olika delteman i planen för småbarnspedagogik.

Utvecklingssamtal med personalen förs med hjälp av en egen pedagogiskbaserad mål- och stödblankett (TaTu-samtal). TaTu-blanketten baserar sig på personalens självutvärdering. Varje anställd fyller i blanketten självständigt innan samtalet med chefen. Personalens målinriktade och systematiska självvärdering har en central roll i att upprätthålla och utveckla kvaliteten inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, samarbetet med vårdnadshavarna, arbetsgemenskapens funktionsduglighet samt eget orkande i arbetet och arbetssätt. Blanketten har utarbetats på basen av NCU:s processrelaterade kvalitetsfaktorer.

Utöver TaTu-blankett har vi även kommunens gemensamma verktyg VatuPassi till vårt förfogande. Med den bedömer man de anställdas personliga kunnande, arbetsförmåga och motivation.

 Utvecklingssamtalsblankett inom småbarnspedagogiken
2018

PEDAGOGISKBASERAD MÅL OCH STÖDBLANKETT (TaTu-samtal)
Utvärdering av den egna verksamheten och det egna kunnandet

Namn:
 Yrkesbeteckning:
 Förmannens namn:
 Dat:

Uppskatta ditt kunnande på skalan 1-4, och förklara genom konkreta situationer och ageranden, hur du genom egen aktivitet i ditt dagliga jobb främjat förverkligandet av följande områden
 1= mitt kunnande behöver förstärkas mycket
 2= mitt kunnande behöver förstärkas i någon mån
 3= mitt kunnande är starkt
 4= mitt kunnande är mycket starkt

VÄXELVERKAN MELLAN FÖSTRAREN OCH BARNET	1	2	3	4	KONKRET SITUATION – Hur har jag genom egen aktivitet och agerande i mitt dagliga jobb främjat förverkligandet av detta område?
a) Min växelverkan med barnen är positiv och omtänksam, uppmuntran och om, varsam (säme, uppmuntran, beröm, att lyssna, att svara)					
b) Jag har knutit an till barnet och barngruppen (sällsynhet, ömhet)					
c) Jag är i ömsesidig växelverkan med barnen.					

1 (5)

6.5 Samspelet mellan barnen och atmosfären i gruppen

Målen i lagstiftningen om småbarnspedagogiken, den gemensamma värdegrunden och genomförandet av småbarnspedagogiken sätter barns relationer och samspel med varandra i centrum, och relationerna och samspelet utgör en oskiljaktig del av processkvaliteten. Om barn har positiva kamratrelationer och känner sig accepterade av kamraterna så främjar det barns sociala och emotionella utveckling och stöder utvecklingen av dess förmåga till samspel. Kamratrelationerna och acceptansen kan också på ett betydelsefullt sätt skydda barn mot marginalisering (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

NCU: I enlighet med indikator nummer 19 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer bygger och leder personalen gruppens verksamhetskultur på ett systematiskt sätt så att kulturen främjar, upprätthåller och utvecklar samhörigheten. Personalen ser till att varje barn får känna att de är medlemmar av och hör till gruppen. Personalen stöder barn i skapandet och bevarandet av mångsidiga vänskapsförhållanden.

6.6 Interaktionen mellan de anställda och mångprofessionellt samarbete

På den pedagogiska verksamhetens nivå är genomförandet av pedagogiken i en enhet för småbarnspedagogik beroende av den mångfasetterade professionella interaktionen mellan de anställda. Man har konstaterat att samspelet mellan personal och barn är av högre kvalitet i daghem där verksamhetskulturen är konstruktiv och mångsidig och där personalen har tillräckligt med möjligheter till kontinuerlig utveckling av sin yrkeskompetens. En öppen verksamhetskultur, de anställdas goda samarbetsförmåga och flexibla, stödjande förvaltningsstrukturer inverkar också på det mångprofessionella samarbetet och dess funktionalitet, vars mål är att vidare skapa ett mångsidigt stödjande nätverk för barnets utveckling (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

NCU: I enlighet med indikator nummer 23 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer identifierar personalen de olika yrkesgruppernas yrkesmässiga skyldigheter, kompetens och ansvar som en del av det småbarnspedagogiska arbetet som helhet. Personalen drar nytta av olika slag av kompetens i arbetet och vid utveckling av arbetet.

Regelbundna pedagogiska möten för hela personalen samt gemensamma teammöten och årliga planeringsdagar ökar växelverkan mellan personalen och den gemensamma verksamhetskulturen. Därtill utvärderar varje enhet årligen sin verksamhetskultur med hjälp av ett särskilt utvärderings- och utvecklingsverktyg. Utvärderingen ger riktlinjer för gemensamma verksamhetsmetoder bl.a. angående smågruppsverksamhet, stöd för lek, växelverkan, delaktighet, jämlikhet och jämställdhet samt språk och kultur (bilaga 3).

Utvärdering och utveckling av verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken

Enhets namn och datum _____

En lärande gemenskap är kärnan	En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation	Delaktighet, likabehandling och jämställdhet	Kulturell mångfald och språkmedvetenhet	Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil
Vilket specialkunnande finns i vår gemenskap, och hur har dessa styrkor utnyttjats tidigare? Hur kommer styrkorna att utnyttjas under den kommande verksamhetsperioden?	Med hurdana metoder har vi stött barnens lösningsförmåga och deras intresse för lek, och hur kan vi utveckla våra arbetsmetoder?	Vilka metoder använder vi oss av för att ta reda på barnens intressen i verksamheten? Hur kan vi utveckla våra arbetsmetoder?	Hur uppmärksammar vi kulturell mångfald bland barn och familjer i vår verksamhet?	Utnyttjar vi både inomhus- och utomhusmiljön så, att den inspirerar till rörelse? Hur?
Hurdana arbetsmetoder vill vi komma ifrån, och hurdana nya arbetsmetoder kommer vi att prova på i fortsättningen?	Hur har smågruppsverksamheten fungerat? Hurdana smågrupper har vi använt oss av? Kan vi utveckla något?	Vilka metoder har vi använt oss av för att försäkra oss om vårdnadshavarnas delaktighet? Hur kan vi utveckla våra arbetsmetoder?	Hur uppmärksammar vi det finländska kulturarvet i vår verksamhet?	Hurdan är vår dagstruktur? Förebyggas en lugn och stressfri miljö ur barnens perspektiv?
Hurdan ny kunskap eller hurdana färdigheter behöver vi?	Har varje barn haft en möjlighet till kommunikation med en vuxen varje dag? Hur försäkras vi oss om att denna möjlighet finns även i fortsättningen?	Hur förebyggas likabehandling och jämställdhet i vår vardagliga verksamhet?	På vilket sätt stöder vår lärmiljö barnens språkliga utveckling?	Hurdana arbetsmetoder använder vi för att utreda konfliktsituationer och förebygga mobbing? Är våra metoder tillräckliga?
				Har vi ändamålsenliga och trygga material och redskap?

Ledarskapet påverkar i hög grad verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken, dess utveckling och kvalitet. Utgångspunkten för ledarskapet inom småbarnspedagogiken är att främja varje barns välbefinnande och lärande. Pedagogiskt ledarskap är en förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen och det pedagogiska ledarskapet innebär att leda, utvärdera och utveckla småbarnspedagogiken på ett målinriktat och systematiskt sätt. Det omfattar alla sådana åtgärder som ger personalen förutsättningar för goda arbetsförhållanden, förutsättningar att utveckla och utnyttja sin yrkeskompetens och sin utbildning och att genomföra pedagogisk verksamhet. Utgångspunkten för ledarskapet är att främja varje barns välbefinnande och lärande. Ledaren ska engagera arbetsgemenskapen i att regelbundet utveckla och förnya den gemensamma verksamhetskulturen så att den utvecklas till en lärande gemenskap där var och en utvecklar och delar med sig av sin kompetens. Målet är att den gemensamma verksamhetsidén och målen för verksamheten syns i det praktiska arbetet. Pedagogiskt ledarskap är en förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen. Ledaren ska ansvara för att de gemensamma arbetssätten synliggörs och för att de regelbundet observeras och utvärderas. Barnen och vårdnadshavarna ska vara med och utveckla och utvärdera verksamhetskulturen.

Fostringspersonalen värnar om sitt eget välbefinnande, om teamets funktion och om god vi-anda, för barnens trivsel och trygghetskänsla främjas av ett bra och fungerande team. Var och ens insats och god samarbetsförmåga behövs för att upprätthålla en god atmosfär. Personalens välmående i arbetet kartläggs med en enkät vartannat år. Personalens välmående och orkande i arbetet utvecklas utifrån enkätsvaren.

6.7 Interaktionen mellan personalen och vårdnadshavarna

Med tanke på kvaliteten på processerna inom småbarnspedagogiken är det viktigt att interaktionen mellan personal och barnens vårdnadshavare är öppen, förtroendefull och jämlik. Detta vidgar i bästa fall båda parter vyer i fråga om barnets fostran och utveckling och fungerar som en länk mellan småbarnspedagogiken och hemmet. Om vårdnadshavarna är delaktiga på ett meningsfullt sätt i det egna barnets småbarnspedagogik kan det till och med bidra till en bättre kvalitet på småbarnspedagogiken (NCU, Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, 2018).

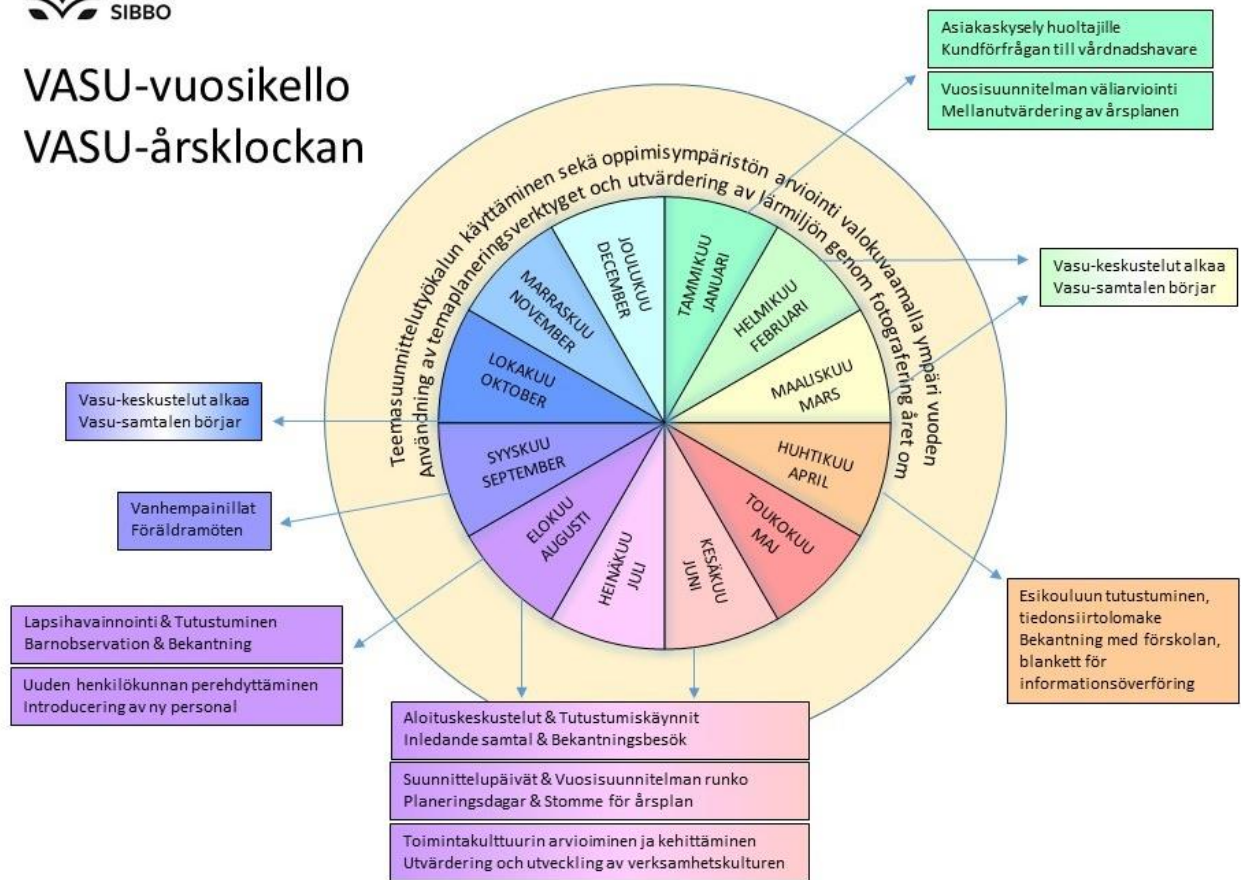
NCU: I enlighet med indikator nummer 26 som beskriver processrelaterade kvalitetsfaktorer ges vårdnadshavarna möjlighet att delta i planering, genomförande och utvärdering av småbarnspedagogiken. För fostrarsamarbetet planeras olika former och förfaringssätt tillsammans med vårdnadshavarna.

Vårdnadshavarna ges en möjlighet att delta i utvärderingen av den pedagogiska verksamheten alltid i medlet av verksamhetsperioden, till exempel i form av en elektronisk enkät. En sammanfattning av dessa resultat publiceras.

6.8 Årsklockan i planen för småbarnspedagogik

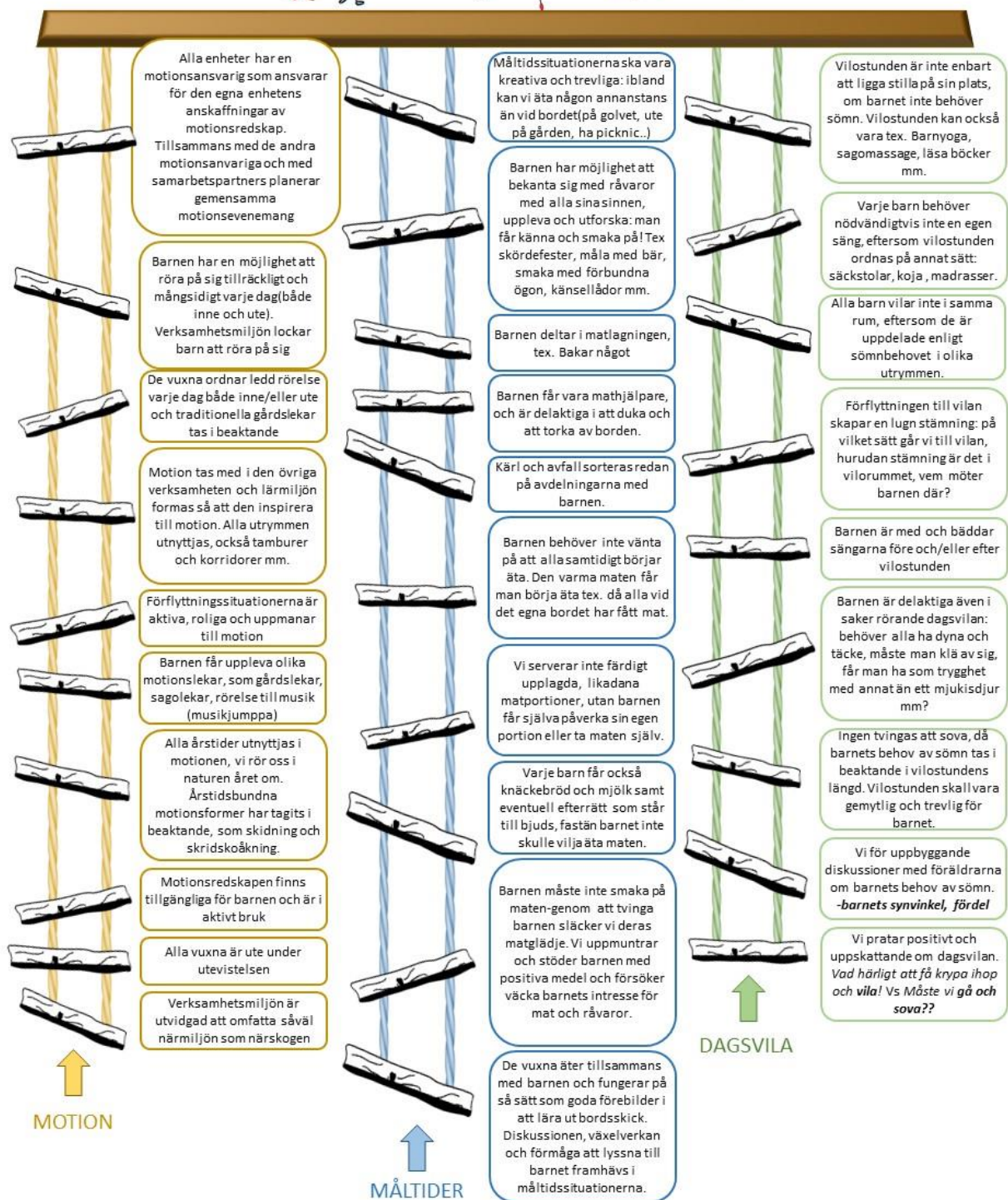

VASU-vuosikello VASU-årsklockan

VASU-stegen; steg för steg mot kvalitativ vardag

Pedagogisk mätare för motionen, måltiderna och vilostunden

Våra barns
intressen och
behov

Mångsidig kompetens

Förmåga att tänka och lära sig

Kulturell och kommunikativ kompetens

Vardagskompetens

Måltätliteracitet

Förmåga att delta och påverka

TEMA: _____

Jag uttrycker mig

Jag leker

Jag rör på mig

Jag upptäcker

Pedagogisk verksamhet
Fostran, undervisning och vård
FÖRVERKLIGANDE

Jag delar

Jag agerar

Jag lär mig

Jag upplever

Lärområden

Språkens rika värld

Mina många uttrycksformer

Jag och vår gemenskap

Jag utforskar min omgivning

Jag växer, rör på mig och utvecklas

Hur temat framskrider:

Barnen utvärderar och kommenterar:

Vad lyckades bra?
Vilka mål nåddes?

Vad hade vi kunnat göra på annat sätt?

Till följande tema utvecklas...

Utvärdering och utveckling av verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken

Enhetens namn och datum _____

En lärande gemenskap är kärnan	En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation	Delaktighet, likabehandling och jämställdhet	Kulturell mångfald och språkmedvetenhet	Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil
Vilket specialkunskande finns i vår gemenskap, och hur har dessa styrkor utnyttjats tidigare? Hur kommer styrkorna att utnyttjas under den kommande verksamhetsperioden?	Med hurdana metoder har vi stött barnens långvariga lek och deras initiativ till lek, och hur kan vi utveckla våra arbetsmetoder?	Vilka metoder använder vi oss av för att ta reda på barnens intressen i verksamheten? Hur kan vi utveckla våra arbetsmetoder?	Hur uppmärksammar vi kulturell mångfald bland barn och familjer i vår verksamhet?	Utnyttjar vi både inomhus- och utomhusmiljön så, att den inspirerar till rörelse? Hur?
Hurdana arbetssätt vill vi komma ifäm, och hurdana nya arbetsmetoder kommer vi att prova på i fortsättningen?	Hur har smågruppsverksamheten fungerat? Hurdana smågrupper har vi använt oss av? Kan vi utveckla något?	Vilka metoder har vi använt oss av för att försäkra oss om vårdnadshavarnas delaktighet? Hur kan vi utveckla våra arbetsmetoder?	Hur uppmärksammar vi det finländska kulturarvet i vår verksamhet?	Hurdan är vår dagsstruktur? Förvekligas en lugn och stressfri miljö ur barnens perspektiv?
Hurdan ny kunskap eller hurdana färdigheter behöver vi?	Har varje barn haft en möjlighet till kommunikation med en vuxen varje dag? Hur försäkrar vi oss om att denna möjlighet finns även i fortsättningen?	Hur förvekligas likabehandling och jämställdhet i vår vardagliga verksamhet?	På vilket sätt stöder vår lärmiljö barnens språkliga utveckling?	Hurdana arbetsmetoder använder vi för att utreda konfliktsituationer och förebygga mobbing? Är våra metoder tillräckliga?
				Har vi ändamålsenliga och trygga material och redskap?